

Sillyon Terriyoryumunda Kepez Yerleşimi: Kentleşme ve Seramik Buluntuları Üzerinden Bir Değerlendirme*

The Kepez Settlement in Sillyon's Territory: An Assessment Based on Urbanization and Ceramic Finds

Araştırma Makalesi – Research Article

Mustafa BİLGİN

Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sanat Tarihi Bölümü, bilgin@aku.edu.tr,
ORCID Numarası|ORCID Numbers: 0000-0001-6669-8411

Murat TAŞKIRAN

Pamukkale Üniversitesi, Arkeoloji Bölümü, mtaskiran@pau.edu.tr,
ORCID Numarası|ORCID Numbers: 0000-0002-5537-6457

Öz

Kepez Yerleşimi, Antalya ili Serik ilçesi Yanköy Mahallesi sınırlarında yer almaktadır. Başka bir ifadeyle, Sillyon'un yaklaşık 4 km kuzeyinde ve halk arasında Kepez olarak bilinen kayalık bir tepenin güneydoğu kesiminde ana kente hâkim bir şekilde konumlanmaktadır. Sillyon antik kenti terriyoryumunda yer alan Kepez Yerleşimi, Roma İmparatorluk Çağı'ndan Bizans Dönemi içlerine kadar yerleşim görmüş kırsal bir alandır. Yerleşim dokusu, tarım terasları, nekropolisi ve üretim alanlarıyla bu dönemlerden bildiğimiz ana kentleri ekonomi ve üretim anlamında besleyen bir *kome* örneği olarak ortaya çıkmaktadır. Yüzeysel araştırmaları ile detaylı bir şekilde çalışılan bu kırsal yerleşimin hem konumunun belirlenmesinde hem de kentleşme planı oluşturulma aşamasında ana kent Sillyon'un örnek alındığı anlaşılmaktadır. Bu çalışmada, Kepez'in tüm detayları başlıklar halinde ele alınarak yerleşim tanıtılmakta ve Sillyon'la olan ilişkisi irdelenmektedir. Böylece antik bir kırsal yerleşimin kentleşme dokusu, kronolojik görünümü ve ana kentle olan ilişkisel durumu tüm yönleriyle ortaya konulmaktadır. Bunun yanında, seramik buluntuları çalışılarak, örneklerin kronolojik durumunun yerleşimin tarihsel sürecinin belirlenmesine katkı vermesi sağlanmıştır. Sonuçta konut alanları, işlikler, nekropolis, sarnıçlar, taş ocağı ve tarım teraslarıyla kendi kendine yetebilen ve dahası tarımsal üretimiyle ana kenti destekleyebilen bir kırsal yerleşme özelliği sergilediği görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Pamphylia, Sillyon, Kepez Yerleşimi, Kırsal Alan, Tarımsal Üretim.

Abstract

Kepez Settlement is located within the borders of Yanköy Neighborhood in Serik District of Antalya Province; that is, it is situated approximately 4 km north of Sillyon and in the southeast part of a rocky hill popularly known as Kepez, dominating the main city. Kepez Settlement, located in the territory of the ancient city of Sillyon, is a rural area inhabited from the Roman Imperial through the Byzantine Period. It is inferred from its settlement pattern, agricultural terraces, necropolis and production areas that it was a *kome* that fed the main cities known from these periods in terms its economy and production. It is understood that the main city of Sillyon was taken as an example both in determining the location of this rural settlement, which was studied comprehensively in detail during surveys, and in the process of creating a city plan. In this study, all the details of Kepez Settlement are discussed under various headings, the settlement is introduced and its relationship with Sillyon is explored. Thus, the urbanization pattern of an ancient rural settlement, its chronological appearance and its relational status with the main city are clarified in all its aspects. Furthermore, the ceramic finds were studied in order to support the determination of the historical process of the settlement. Consequently, it is seen that it exhibits the characteristics of a self-sufficient rural settlement with its residential areas, work-areas, necropolis, cisterns, stone quarry and agricultural terraces, and moreover, it could support the main city with its agricultural production.

Keywords: Pamphylia, Sillyon, Kepez Settlement, Countryside, Agricultural Production.

* Bu çalışma Alexander von Humboldt Vakfı'ndan alınan proje ve Pamukkale Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinatörlüğü'nden alınan 2023İAP005 nolu "Sillyon Antik Kentinde (Karahisar-ı Teke) Türk-İslam Dönemi İzleri ve Bu İzlerin Bölgenin Biçimlenmesindeki Etkileri" isimli ileri araştırma proje destekleriyle tamamlanmıştır.

Giriş

Sillyon antik kenti Antalya ili, Serik ilçesine bağlı Yanköy Mahallesi Kocagözler mevkiinde bulunan 235 m yüksekliğindeki kayalık bir tepe üzerinde konumlanmaktadır. Doğusunda Aspendos, batısında ise Perge ile komşu olan kent Akdeniz’e yaklaşık 13 km uzaklıkta yer almaktadır¹. Bu çalışmanın konusunu oluşturan Kepez Yerleşimi ise, Sillyon territoryumunda ve yine Yanköy Mahallesi sınırlarında bulunmaktadır. Diğer bir ifadeyle, ana kentinin yaklaşık 4 km kuzeyinde ve halk arasında Kepez olarak bilinen kayalık bir tepenin güneydoğu kesiminde Sillyon’a hâkim bir şekilde konumlanmaktadır. Yerleşimin güney kesimi doğal kayalık alanlarla sınırlandırılmışken, diğer bölümleri ise düz bir şekilde devam etmektedir. Bu alan, kuzeyde Toroslar (*Tauros*) ile kademeli bir şekilde birleşen küçük yükseltilerle çevrelenmiştir. Kepez’e ulaşmak için Yanköy’den kuzeybatıya doğru devam eden ve köylüler tarafından arazilerine gitmek için tercih edilen yol kullanılmaktadır. Tepenin güneybatı ucunda modern bir taş ocağı bulunmakta ve yerleşimin bulunduğu alana ise bu modern taş ocağından itibaren yürüyerek ulaşılmaktadır (Fig.1-2).

Sillyon’un egemenlik alanı relativ olarak tarif edilebilir. Kent territoryumu, kuzeyini sınırlayan Torosların eteklerinden başlamak üzere batıda Kestros (Aksu) Nehri, güneyde ise Akdeniz’le sınırlandırılabilir. Böylece, kent ve egemenlik alanı hem engebeli ve düz hem de denizle bağlantılı ve verimli bir model sunarak farklı yerleşim birimleri düşünmemizi sağlamaktadır². Coğrafi şartların kırsalın yayılım alanının şekillenmesinde etkili olduğu ve kırsalın oluşumunda bölgenin jeolojik yapısının önemli bir rol oynadığı anlaşılmaktadır. Sillyon territoryumundaki kırsal yerleşim alanları analiz edildiğinde bu durumu görmek mümkün olmaktadır. Torosların eteklerinden başlayarak sahil kesimine kadar devam eden kent coğrafyasında, irili ufaklı bazen kayalık küçük tepecikler bazen de işlenebilir yükseltiler ön plana çıkmaktadır. Bu alanların etrafındaki bereketli toprakların tarıma müsait olması, bahsi geçen her tepenin birer üretim merkezi haline gelmesine neden olmuştur. Bölgedeki irili ufaklı akarsular ve uygun iklim koşulları da buna eklendiğinde, Sillyon territoryumunun verimli bir *khora*ya dönüşmesi kaçınılmaz olmuştur. Sillyon *khora*sındaki yerleşim modellerine baktığımızda, tespit edilen örneklerin küçük bir yapıda (daha çok *kome*) olduğu görülmektedir. Bu durumu kent elitleri veya büyük bir aile tarafından yönetilen bir yerleşim modeli yerine, tarımsal organizasyona dayalı kırsal doku örneği olarak tarif etmek yanlış olmayacaktır. Sillyon ve çevresinde farklı dönemlerde çeşitli çalışmalar gerçekleştirilmiş ve kentin *khora*sı bu çalışmalara dahil edilmiştir (Fig. 3). Bu çalışmaların ilki olan ve M. Küpper başkanlığında 1995, 1996 ve 1997 yıllarında 3 dönem sürdürülen Yüzey Araştırması Projesinin temel hedeflerinden birinin, kentin çevresinde bulunan yerleşimleri olmasına rağmen³, Kepez Yerleşimi’ne bu çalışmada yer verilmediği görülmektedir. E. Özer tarafından 2009-2011 yılları arasında sürdürülen ikinci dönem yüzey araştırmalarında kent territoryumu araştırmalarına da ağırlık verilmiş; M. Küpper’in çalışmasında bulunmayan ve bu makalenin konusunu oluşturan Kepez Yerleşimi ilk defa tespit edilerek çeşitli belgeleme çalışmaları yapılmıştır⁴. Sillyon Savunma Sistemi Pamphylia Bölgesi’ndeki Konumu isimli doktora tezinde savunma açısından yerleşim ele alınmışsa da tüm detaylarına değinilmemiştir⁵. M. Taşkiran başkanlığında 2018-2019 yılları arasında *disiplinerarası* bir ekiple Pamukkale Üniversitesi adına sürdürülen yüzey araştırmalarının temel hedeflerinde biri ana kent ile *khora* arasındaki bağı tüm detaylarıyla ortaya koymak olmuştur⁶. Bu doğrultuda Kepez yerleşimi araştırmaya dahil edilerek yerleşimde ve çevresinde çeşitli çalışmalar gerçekleştirilmiştir⁷. Bu dönemde yapılan yeni araştırmalar ışığında, Kepez yerleşiminin Sillyon *khora*sındaki en büyük kırsal yerleşim alanı olduğu ve burası planlanırken ana kentin örnek alındığı ortaya çıkmıştır.

¹ Taşkiran, 2020: 1-3.

² Taşkiran, 2021: 23.

³ Küpper, 1995: 62-69; Küpper, 1996: 259-263; Küpper, 1997b: 451-462; Küpper, 1998: 474-496.

⁴ Bu çalışmalar için bkz. Özer- Taşkiran, 2010a: 165 –169; Özer – Taşkiran, 2010b: 279 – 297; Özer, 2012: 33 –48.

⁵ Bu çalışmada Kepez Yerleşiminin Sillyon’un savunma sistemindeki yeri ele alınmakta ve yerleşimle ilgili genel bir tanımlama yapılmaktadır. Makalemizin bazı kısımlarında bu tanımlamalardan çeşitli yeni eklemeler yapılarak yararlanılmıştır. Bu çalışma için bkz. Taşkiran, 2017: 305-317, Lev. LXI, LXII ve LXIII.

⁶ Kent territoryumunda arazi çalışması gerçekleştirilmiş; buralardaki yapılar tanımlanarak çizimleri yapılmış ve fotoğrafları çekilmiştir. Ancak yaptığımız incelemeler sonunda Küpper’in çalışmasında kendisine yer bulan çoğu yerleşimin (Küpper, 1997a: 99, Karte 1), özellikle kentin güney kesiminde bulunanların, ufak kalıntılardan ibaret olduğu ve somut herhangi bir veri sunmadıkları görülmüştür. Kuzeyde bulunan bazı yerleşimler ise (Küpper, 1997a: 104-106; Küpper, 1998: 479 vd.) Sillyon’un egemenlik alanında olup olmadıkları belirlenemediğinden çalışmamızda yer bulmamıştır.

⁷ Taşkiran, 2019: 50-51.

Sillyon Territoryumunda Kepez Yerleşimi: Kentleşme ve Seramik Buluntuları Üzerinden Bir Değerlendirme

Kepez'in konut alanları, *nekropolis*, işlikler, sarnıçlar, su depoları, taş ocağı ve tarım terasları örnekleriyle kendi kendine yetebilen, dahası tarımsal organizasyonu kuvvetli bir kırsal yerleşme özelliği sergilediği görülmektedir. Özellikle seramik örneklerinin kronolojik durumu yerleşimin tarihsel sürecinin belirlenmesinde önemli sonuçlar vermiştir. Bu makalede, alanın tüm detayları başlıklar halinde ele alınarak yerleşim tanıtılmakta ve Sillyon ile olan ilişkisi irdelenmektedir. Böylece antik bir kırsal yerleşimin kentleşme dokusu, kronolojik görünümü ve ana kentle olan ilişki durumu tüm yönleriyle ortaya konulmaktadır (Fig. 4-5).

1. Konut Alanları

Kepez'de, yapılaşmanın çoğunluğunu konutlar oluşturmaktadır. Yerleşimin merkezinde, bazı kısımları ana kayadan oyulmuş birbiriyle bağlantılı pek çok mekândan oluşan kuzey-güney oryantasyonlu bir yapı kompleksi yer almaktadır. Bu yapı kompleksine güneyde bulunan ve doğal kayadan işlenerek tasarlanan ve söveleri sağlam kalabilmiş büyük bir kapıyla girilmektedir⁸. Özellikle doğudaki monolit sövenin bir *kyma-reversa* profiliyle bittiği gözlemlenmiştir. Girişin ahşap bir kapıyla kapatıldığı sövelerdeki bazı izlerden yola çıkılarak söylenebilir. Bununla birlikte söve bloğunun üst yüzeyinde kuzey-güney doğrultulu, 0.85 m uzunluğunda ve 0.15 m genişliğinde birbirilerine 0.20 m ara ile iki adet kanal açılmıştır⁹. Bu kanallar girişin üst şekillendirilmesiyle ilgili olmalıdır. Girişin batı arka kısmında ana kayadan işlenmiş 12 basamaklı bir merdiven bulunmaktadır. Bu merdiven sisteminin girişin üzerindeki ikinci kata çıkmayı sağladığı ilk aşamada düşünülse de üst katta yerleşime hâkim bir gözlem alanının olabileceğini de akla getirmektedir. Merdivenler kayadan oyulduğu için genişliklerinde belli bir standart görülmemektedir. Giriş kapısından itibaren doğuya doğru devam eden ve yerleşimi ikiye bölen bir ana sokak yer almaktadır. Sokağın genişliği değişmekle beraber yaklaşık 4 m olup uzunluğu ise kompleksin bittiği yere kadar devam etmektedir¹⁰. Kompleksin bu sokağa göre şekil aldığı anlaşılmaktadır. Sokağın doğu ve batısında bitişik nizamda inşa edilmiş mekânlar bulunmaktadır. Tüm mekânların ortak özelliği kapılarının söz konusu sokağa açılmalarıdır. Sokağın üzerinde mekânların yararlanabildiği girişten yaklaşık 11 m kuzeyde bir adet dairesel formlu sarnıç bulunmaktadır. Sokağın doğu kanadında bulunan alandaki mekânların büyük bir kısmı yıkılmış ve tahrip olmuştur (Fig.6).

Kompleksin giriş kısmı başta olmak üzere çoğu mekânın ana kayadan oyularak oluşturulduğu gözlemlenmiştir. Mekânların tek katlı olduğu dış duvarlar ve zemindeki detaylarından anlaşılmaktadır. Bazı odaların duvarlarının yerel kireçtaşından çokgen taşlarla örüldüğü izlenmektedir. Ayrıca kireçtaşından dört köşeli düzensiz blokların da kullanıldığı alanlar bulunmaktadır. Duvarlardaki düzensiz örgü sistemi mekânların mukavemetini olumsuz etkilemiş, zeminin kayalık olmasına rağmen çoğu yerde yıkılmasında etkili olmuştur. Gözlemlerimiz sonucunda duvar örgüsünde çok olmamakla beraber tuğla ve kiremit parçalarının kullanıldığı ve bağlayıcı malzeme olarak da kaba bir harcın tercih edildiği tespit edilmiştir.

Kepez'de konut alanları merkez kompleksin etrafında da görülmektedir. Merkezden görece uzakta tekil yapılmış konut örnekleri dikkati çekmektedir. Bu konutların işlevi tam olarak anlaşılamamıştır. Ama Kepez yerleşimin merkezinde bulunan kompleksin etrafına yayılmış tarımla ilgili mekânlar oldukları söylenebilir. Kompleksin yaklaşık 60 m doğusunda, kıyı hattına bitişik kayadan oyulmuş tek odalı bir mekân vardır. Yine merkezi konumdaki kompleksin yaklaşık 45 m güneydoğusunda iki odalı bir mekân bulunmaktadır. Yerleşimin güneybatısında, modern taş ocağının hemen doğusunda ana kaya üzerine işlenmiş bir mekân daha inşa edilmiştir. Daha tanımlı olan bu son mekâna kayadan oyulmuş merdivenlerle çıkılmaktadır. Ana kayanın güney cephesi düzleştirilerek bir koridor yapılmıştır. Koridorun kuzeyinde birbiri ile bağlantısız iki oda yerleştirilmiştir. Batı kısmındaki odanın zemini ana kayanın düzleştirilmesiyle meydana getirilmiştir. Doğudaki odanın içinde bir adet sarnıç bulunur. Bu iki odalı mekân ile bitişik ama daha alt kotta ana kaya üzerine işlenmiş ve içi yuvarlak

⁸ Kapının yüksekliği 2.10 m., genişliği 2.21 m. ve derinliği ise 0.85 m.'dir.

⁹ Özer-Taşkiran, 2010b: 284, Res. 8-9.

¹⁰ Arazide yaptığımız çalışmalarda tahribattan dolayı tam belli olmamakla beraber kompleksin giriş kapısından itibaren yaklaşık 45 m kuzeye doğru devam ettiği görülmüştür.

oyulmuş muhtemelen işlik olan bir diğer mekân vardır. Mekân olasılıkla iki odalı, koridoru ve içinde sarnıcı, hemen alt tarafında da işliğı olan bir evdir.

Mekânlar sivil mimari örnekleridir. Görüldüğü üzere hem merkezi kompleks hem de etrafındaki mekanlar kırsal alana uygun şekilde, gösterişten uzak basit planlıdır. Zira Kepez benzeri köyler önceden belirlenmiş bir şemaya göre değil, yerleşim büyüdükçe topografyaya bağımlı olarak geliştikleri için düzenli sokak ağları ya da bir ızgara plan söz konusu değildir. Bu örnekler bünyesinde kamusal veya dini yapılar barındırmamaktadır. Zaten kamusal yapılar ve konutların köy içinde yerleşimlerine dair net verilerde bulunmamaktadır¹¹. Kırsal alan çalışmalarında aslında kamu yapısı olarak kabul edilebilecek fazla yapı da belirlenmemiştir. Bununla birlikte pek az yerleşimde özel hamam işletmeleri; Suriye’de ise bazı yapıların, köy erkeklerinin özel toplantıları için kullanılan *andron* olduğu düşünülmüştür¹². Ancak köylerdeki tek anıtsal kamu yapısı olan kilise veya şapel¹³ Kepez yerleşiminde tespit edilmemiştir. Bununla birlikte alanda yaptığımız incelemelerde mimari süslemeye rastlanılmamış ve devşirme malzeme kullanımı da görülmemiştir. Mekânların mimari süsleme kullanmadan sade bir biçimde inşa edilmiş olmaları bir eksiklikten çok yerel mimari geleneğe bağlı olmasıyla açıklanabilir. Bu haliyle metnin devamında ayrıntıları verileceği üzere, Sagalassos *Khora*’sı¹⁴ ve Dağlık Kilikya Bölgesi’nde görülen Geç Antik Dönem kırsal yerleşimlerin ortak özelliklerini yansıtmaktadır¹⁵.

2.İşlikler ve Üretim Alanları

Yerleşimin merkezindeki kompleksin güneydoğusunda giriş kısmına bitişik mekânların devam ettiği izlenmektedir. Arazide yaptığımız incelemelerde tam da bu alanda kaçak kazıların yapıldığı ve alanın olabildiğince tahrip edildiği görülmüştür. Kompleksin doğu kanadına bitişik inşa edilen bu mekânların detayları kaçak kazı ve dönemsel tahribatlardan dolayı tam olarak tespit edilememiştir. Ancak bazı duvarlarda *fulcra* yani işliklerde kullanılan baskı kollarının oturtulduğu yuvalar, pres yatağı ve toplama havuzu vardır¹⁶. Baskı kolu yuvası, pres yatağı ile aynı ekseninde, tabandan yaklaşık 0,80 m yukarıda, dik kaya yükseltisinin içine baskı kolu ucunun desteklendiği yuva oyulmuştur. İşlikle ilişkili olan, ana kayadan bağımsız duran *litus* (ağırlık taşları) ve *orbis*lere moloz içinde parçalar halinde rastlanılmıştır (Fig. 7).

Kepez yerleşmesinin merkezindeki kompleks dışından, güney kesiminde kayalık alanın hemen kenarına, yan yana doğu-batı doğrultulu işlenmiş büyük mekanlar bulunmaktadır. Bu mekânlar Sillyon *akropolis*’inde olduğu gibi, kayadan oyularak oluşturulmuştur. Söz konusu mekânlar bazen tek bazen de çok odalıdır. Kayadan oyuldukları için duvar kalınlıkları ve planlarında bir standart takip edilmemiştir. Mekânları doğu-batı doğrultulu bir sokak kuzeyde sınırlar. Merkez komplekste görüldüğü üzere, sokak üstünde iki adet dairesel ağızlı sarnıç bulunmaktadır. Bu sokağın kuzeyinde ise, kompleksin hemen güneyinde tek odalı iki mekân daha bulunmaktadır. Buradaki konutlarda özellikle güney tarafta ana kayaya işlenmiş işlikler olduğu görülmüş, bu işliklerde kullanılan ezme kolunun bağlandığı yuvalar tespit edilmiştir. Bu detaylardan mekânların birer işlik olarak kullanım gördükleri ortaya çıkmaktadır. İşlikler tek hacimli kapalı mekânlarda yer almaktadır. Şu aşamada işliklerin varlığı Kepez Yerleşmesinin tarımsal bir özelliği olarak değerlendirilmelidir.

3.Sarnıçlar ve Su Depoları

Sarp bir kayalık üzerine kurulmuş olan Kepez Yerleşiminde yağmur sularını depolamak ve taşkın etkisini azaltmak için toplamda 23 adet sarnıç inşa edildiği tespit edilmiştir¹⁷. Kepez’de organize bir su

¹¹ Ceylan, 2009: 48.

¹² Ceylan, 2009: 48; Özellikle kuzey Suriye ve kıyılarında tarımsal ekonomiye dayalı Geç Antik ve Erken Bizans Dönemi’ne tarihlenen kırsal yerleşim örnekleri tespit edilmiştir. Bkz. Foss, 2002: 71-95.

¹³ Wittaker-Garnsey, 1998: 309.

¹⁴ Vanhaverbeke, 2007: 673. Sagalassos *khora*’sı için ayrıca bkz. Vanhaverbeke-Waelkens, 2003.

¹⁵ Aydınöğlü, 2015: 19. Konutlar, mezar yapıları ve kiliselerin oluşturduğu köyler Dağlık Kilikya kırsal dokusunun baskın öğeleridir. Bkz. Ceylan, 2009: 50.

¹⁶ Baskı kolu yuvasının yüksekliği 0.85 m., genişliği 0.30 m. ve derinliği ise 0.25 m.’dir. Pres yatağının çapı 1.40 m.’dir. Toplama havuzu; 0.70 m. uzunluğunda, 0.90 m. genişliğinde ve 0.40 m. derinliktedir.

¹⁷ Özer, 2012: 38-39.

Sillyon Territoryumunda Kepez Yerleşimi: Kentleşme ve Seramik Buluntuları Üzerinden Bir Değerlendirme

destek sisteminin olmadığı görülmekte ve su ihtiyaçlarını yerleşimin içine dağılmış çok sayıda sarnıç ve kuyu ile karşıladıkları anlaşılmaktadır. Öyle ki, bu alanda yapılan *intensive* arazi taramalarında herhangi bir su kaynağına rastlanılmamıştır. Yerleşimin kayalık ama işlenebilir bir coğrafyasının olması, sarnıçların her yere yapılabilmesine izin vermiştir. Sarnıçların çok büyük bölümü yağmur sularının biriktirilmesiyle doldurulmuş olmalıdır. Çünkü araştırmalarımızda bu sarnıçlara su sağlayan herhangi bir yapılanma tespit edilememiştir.

Ortak mimari özelliklere sahip sarnıçların rezervuar bölümü büyük ölçüde toprak ve molozla kaplıdır. Sarnıçların genel geometrik yapısı şişe, armudi ve bazı örnekleri ise çan biçimlidir. Üst genişlik tabanda yaklaşık olarak üç katına çıkmaktadır. Bunların armudi-şişe formu yapılmışındaki amaç, içerideki serin havayı muhafaza ederek suyun buharlaşmasını önlemek, ayrıca üstlerini örtme kolaylığı da sağlamaktadır¹⁸. Bununla birlikte insan ve hayvanların kazayla içine düşme riskini ve rüzgârın sebep olabileceği toz, toprak, polen vb. kirliliği de önlemiş olmaktadır¹⁹. Konut alanlarında bulunan sarnıçların sokaklar üzerinde, evlerin bahçelerinde veya hemen çatısının altında konumlandıkları anlaşılmaktadır. Böylece hem kolay bir şekilde su depolama hem de su israfının önüne geçmek planlanmıştır. Sarnıçların üzeri kireçtaşı bloklarla kapatılmış merkezi noktasında ise yine kireçtaşları üzerinde sade, basit ve monolit bir kuyu bileziği (*puteal*) yerleştirilmiştir. Bazı sarnıçların bileziklerinde su çekme halatının izleri takip edilmektedir. Sarnıç bileziklerinin çoğu basit bir kesite sahip iken, bazıları da “dıştan kare içten daire” planlı yapılmıştır²⁰. Örneklerin hepsi kayadan oyulmuş, ana kent Sillyon’da görüldüğü üzere, kayalık zemin kesilip düzelterek elde edilmiştir²¹. Değerlendirmeye alabildiğimiz tüm örneklerin iç tertibatının benzer olduğu, duvarlarda tuğla kaplama (*tegula mammata* veya *opus testaceum* gibi), mermer kaplama veya benzer bir örgü şekli tercih edilmemiştir. Yani olabildiğinde kolay-pratik ve yerinde bir çözümlemeyle sarnıçlar işlevsel hale getirilmiştir.

Yerleşim alanının yaklaşık 200 m kuzey doğusunda bulunan kare formu yapılmış büyük sarnıçlar/su depoları dikkat çekicidir. Yapılan incelemeler sonucunda bu tipte iki adet sarnıç tespit edilmiştir. Yerleşimin en kuzeyinde kalan sarnıçlar, kare formları ve boyutları bakımından alandaki diğer sarnıçlardan ayrılmaktadır²². Öyle ki bunlar arasında en büyüğü 8 x 5 m ölçülerinde olanıdır. Bahsedilen sarnıçın yerleşime dağıtılan suyun ana arteli olabileceği düşünülmektedir. İkinci tipte değerlendirdiğimiz sarnıçlar, duvarları örülerek oluşturulmuştur. Benzerleri Likya’da Karabel Yerleşimi²³, Beydağlarında konumlanan Mnara²⁴ ve Dağlık Kilikya’da Pisa Yerleşiminde²⁵ gördüğümüz bu örnekler yapısal olarak Kepez’deki diğer sarnıçlardan farklıdır. Bu büyük su depolarının tarımsal faaliyetlerde kullanıldıkları düşünülmektedir. Yerleşimin kuzeyinde büyük sarnıçların yakınında ana kayadan oyulmuş pres yataklarıyla toplama havuzları bulunmaktadır. Bir kısmının tahrip olduğu ve bir kısmının da toprak altında kaldığı için sayıları tam anlaşılamayan bu üretim mekânlarının yoğun bir şekilde varlığı yerleşimin tarımsal özelliğini gözler önüne sermektedir. Bu alanların, büyük sarnıçların olduğu yerde kümelenmesi de tesadüfî değildir. Başka bir ifadeyle burada bulunan işliklerde ezme işlemi yapıldığı zaman sudan faydalanılıyor olmalıydı. Bununla beraber özellikle Likya Bölgesi’nden bilindiği üzere işliklerle bağlantılı olan sarnıçlar zeytinyağı ve şarap üretiminde de kullanılmaktadır. Nitekim Likya’daki yerleşimlerde bulunan kilise ve konutların her birinin kendine ait bir ya da birden fazla sarnıç bulunmaktadır²⁶. Kepez’deki büyük sarnıçların işliklerin olduğu yerde bulunması benzer uygulamaların olabileceğini düşündürmektedir.

4.Nekropolis

Yerleşimin batısında nekropolis’i bulunmaktadır. Burada yer alan kayalık alanlar oyularak kimi zaman tekli kimi zaman da yan yana yerleştirilerek mezarlar meydana getirilmiştir. Kayalıklar aile

¹⁸ Kürkcü, 2015a: 304.

¹⁹ Kürkcü, 2015b: 124.

²⁰ Sarnıç bilezikleri için bk. İşler, 2019.

²¹ Taşkiran – Bacanlı, 2022: 149-153, fig. 3-10.

²² Özer, 2012: 38 – 39.

²³ İşler, 2014: 707-708, şek. 19-20.

²⁴ Kizgut-Akalın, 2010: 117.

²⁵ Aydınoglu, 2013: 86, fig. 21-22.

²⁶ İşler, 2010: 707.

mezarlıkları gibi düzenlenmiştir. Bir kayalıkta bir mezar olabildiği gibi, birden fazla teknenin aynı kayalığa açıldığı örnekler de vardır. Mezarlar belli düzende olmayıp, buldukları kaya kütesinin biçimi ve konumuna göre farklı düzenlemeler içinde bulunabilmektedir. Yüzeysel araştırmaları sırasında burada 23 adet khamasorion tipte mezar tespit edilmiştir²⁷. Mezarların uzunlukları çoğunlukla 2 m ve genişlikleri ise 1 m civarındadır (Fig. 8-9).

Khamasorion mezarların oldukça sade tipli olması, bezeme, profil gibi unsurlara sahip olmamaları tarihlendirme konusunda net sonuçlara ulaşmamızı zorlaştırmaktadır. Kepez'de yer alan mezarların genel olarak Sillyon Batı Nekropolisinde yer alan mezarlarla aynı özellikte olduğu görülmüştür. Sillyon Akropolis'i yamaçlarındaki nekropolis alanlarında yaygın mezar tipi khamasorion'dur²⁸. Kepez Khamasorionları kaya kütesinin dikdörtgen şekilde derinleştirilmesiyle oluşturulmuştur. Nekropolis, yerleşimin batısında ve güneybatı yamaçlarında, dağınık kaya kütleleri üzerine belirli bir yön gözetmeksizin açılan khamasorionlardan oluşmaktadır. Yerleşim merkezinin batısında bulunanlar kaya yüzeyine direkt olarak oyulmuştur. Yerleşimin güneybatı yamacında yer alan mezarlarda ise ilk olarak bulunduğu kaya yüzeyinin tıraşlanarak bir düzlem oluşturulduğu ve sonrasında mezarın açıldığı görülmektedir. Khamasorion tipi erken dönemlerden itibaren görülmekte ve Geç Roma Dönemi ve Bizans Dönemi de dâhil olmak üzere yaygın biçimde kullanıldığı anlaşılmaktadır²⁹. Khamasorion Likya, Pamphylia ve Karia Bölgeleri'nde sıklıkla karşımıza çıkmaktadır³⁰. Karia'da savunma karakterli hatta bazı Perslerle bağlantılı kale yerleşimlerinde de bu mezar tipinin yaygın olduğu görülür³¹. Pamphylia'da Sillyon dışında Roma İmparatorluk Dönemi ve sonrasına ait bu tip mezarlara Trebenna Nekropolisinde de rastlanılmıştır³². Karaçalı Nekropolisinde 48 khamasorion tespit edilmiş ve mezarın hiçbirinde kapak ile ilgili kesin bulgulara ulaşılamamıştır³³. Dağlık Kilikya'da bir kırsal yerleşim olan Pisa'da MS 2-3. yüzyıl içinde değerlendirilen khamasorion mezarlar görülmektedir³⁴. Yine Mersin İli Erdemli ilçesi Kız Kalesi Mahallesi, Adamkayalar Mevkiinde bulunan ve Roma İmparatorluk ile Geç Roma Dönemlerinde değişim geçiren yerleşimde khamasorion mezarlar yer almaktadır³⁵.

Mezarlarda birtakım özelliklerinin ön plana çıktığı görülmektedir. Öyle ki Olba, Trebenna, Phaselis³⁶, Sidamaria, Apollonia Ad Rhyndacaum³⁷ ve Labraunda khamasorionlarında, mezar hatlarında değişen kalınlıkta ve yükseklikte yapılmış çerçeve profilleri bulunur, bu çerçeveler mezar içerisine yağmur sularının girişini engellemek adına işlendikleri görülmektedir. Bu tarz khamasorionlar, Sillyon nekropolisinde birkaç örnekle belgelenmektedir. Kepez khamasorionları ise oldukça sade bir şekilde yapılmıştır ve sadece mezarın hatları boyunca kapağın oturacağı kısımlar tıraşlanmıştır. Kapaklarına dair bir veri tespit edilemeyen mezarların, Sillyon'da olduğu gibi basık üçgen alınlıklı, *monolit* tek blok veya basık alınlıklı bir kapakla kapatılmış olması muhtemeldir. Birçok kaya kütesi üzerinde dış hatları belirlenmiş fakat derinlik kazandırılmadan yarım halde bırakılmış ya da sadece bir kısmı derinleştirilip bırakılan birçok khamasorion da yer almaktadır. Yarım bırakılmış khamasorion örnekleri Sidamaria Nekropolisinde³⁸ ve Olba Nekropolisinde³⁹ de görülmektedir. Bazı khamasorionların çevrelerinde çapları 15-25 cm arasında değişen dairesel sunu çukurları bulunmaktadır. Kepez'de sadece bir örnekte khamasorionun kısa kenarında sarnıç ve bu sarnıca giden bir kanal yer almakta olup, mezarın uzun kenarında ise üç adet sunu çukuru işlenmiştir. Buna benzer sarnıçlı ve su kanallı bir uygulama Olba Akropolisinin güneybatı yamacında yer alan bir mezarda görülmektedir⁴⁰. Bu uygulama hem yağmur

²⁷ Özer, 2012: 38 –39, Res. 10. Bu mezarlara Sil10/A1'den başlayarak numaralar verilmiştir. *Khamasorion* mezarlar uygun kayalığa sandık şeklinde oyularak meydana getirilmiştir. Bunun için bkz. Çelgin, 1992: 167; Koch, 2001: 37.

²⁸ Özer, 2017: 613.

²⁹ Çelgin, 1990: 196.

³⁰ Ateşlier, 2006: 154-155; Çevik, 2006: 183; Çörtük, 2007: 46; Özer, 2017: 619.

³¹ Özer, 2017: 619, dn. 82.

³² Çevik, 2005: 73.

³³ Çokay-Kepçe, 2006: 12.

³⁴ Yerleşimin nekropolis olarak kullanılan kayalık kuzey yamaçlarında çok sayıda *khamasorion* mezar tespit edilmiştir. Bkz. Aydınoğlu, 2013: 77-78, Fig. 8-9.

³⁵ Özdizbay-Dinçer, 2016: 197, Res 1.

³⁶ Gürel, 2016: 285-289.

³⁷ Tomay, 2015: 10-15.

³⁸ Aşkın- Kurt, 2019: 5.

³⁹ Akçay, 2008: 33.

⁴⁰ Akçay, 2008: Lev.17, Fig.34.

Sillyon Territoryumunda Kepez Yerleşimi: Kentleşme ve Seramik Buluntuları Üzerinden Bir Değerlendirme

sularının toplanması hem de mezar ve su ilişkisini göstermektedir. Yine kentte birkaç örneği tespit edilen ve khamasorionlardan boyut olarak daha küçük aynı zamanda yüksek çerçeve profiline sahip dikdörtgen oyukların Trebenna'da benzeri görülen ve kaya ostotheke olarak tanımlanan örnekler ile benzediği görülmektedir⁴¹. Bu sebeple bu oyukların kremasyon gömü yapılan ostotheke olabileceği gibi küçük boyutlu bebek/çocuk mezarı olma ihtimalinde bulunmaktadır. Bu bakımdan Kepez yerleşiminde inhumasyon gömünün yanında kremasyon varlığından da söz edilebilir.

Kepez örnekleri, Sillyon güneybatı nekropolisindeki khamasorion mezarlarla birebir aynıdır. Sillyon güneybatı nekropolisinde yapılan çalışmalarda yazıtlı bir lahit kapağı ele geçmiştir. Yazıtından yola çıkarak MS 3. yüzyıl içinde yapılmış olduğu düşünülmüş;⁴² bu nedenle de güneybatı nekropolis MS 3. yüzyıl içinde değerlendirilmiştir. Ancak ana kayadan oyularak meydana getirilen khamasorion tipi bir mezarın (Sil10/A17) kapağı in-situ'dur ve bu tip mezarların hem Kepez hem de bölgede nasıl kapandığına dair fikir vermesi bakımından önemlidir. Bilindiği gibi bu tür basık, üçgen alınlıklı, tepe ve köşe akroterli veya mimari süsleme unsurları olmaksızın yalın kapaklarla Roma İmparatorluk Dönemi'nden itibaren yoğun olarak karşılaşılmaktadır⁴³. Neticede Kepez yerleşmesini nekropolisinin tarihi konusunda belli bir dönem söylememiz oldukça güçtür. Ancak Sillyon güneybatı nekropolis'i ve diğer örneklerden yola çıkarak MS 3. yüzyıldan itibaren kullanımda oldukları ön görülebilir.

5.Seramik Buluntuları

Kepez yerleşiminde tespit edilen seramikler yerleşimin daha çok doğu-batı aksında uzanan konut alanlarında ve ışıklarında tespit edilmiştir. Söz konusu seramikler, yapı ve ışık kalıntıları arasında, yerleşimin bulunduğu düzlüğün özellikle güney-güneydoğusundaki alt eteklerinde yoğunlaşırken, kuzeybatısında bulunan nekropolis alanına doğru gözle görülür derecede azalmaktadır. Bu durum seramiklerin daha çok konut yapılarıyla ışıklarında kullanıldığını ve günlük kullanımla ilişkili olduğunu ortaya koymaktadır. Değerlendirmeye alınan seramiklerin en erken örnekleri, Doğu Sigillatası D Grubu'na (DSD)⁴⁴ ait buluntulardır. Geç Antik Dönem'le ilişkili tanımlanabilen en belirgin grubu ise yine kırmızı astarlı seramiklerle bağlantılı Geç Roma D örnekleri oluşturmaktadır. Ayrıca az oranda, Afrika Kırmızı Astarlı Seramikleri'yle amphora, oinophoros ve oinophoros? kalıbı gibi buluntular da tespit edilmiştir.

Kepez'de tespit edilen ve literatürde Kıbrıs Sigillataları ya da Doğu Sigillataları D (DSD) olarak tanımlanan kırmızı astarlı seramikler, Doğu sigillatalarının⁴⁵ önemli bir grubunu oluşturmaktadır. Doğu Akdeniz pazarında⁴⁶, MÖ 1. yüzyılın başlarından itibaren Roma İmparatorluk Dönemi boyunca üretilen DSD seramikleri⁴⁷, 1967 yılında ilk kez, J. W. Hayes tarafından bilim dünyasıyla paylaşılmıştır⁴⁸. Hayes'in bu tür seramiği Kıbrıs Sigillatası olarak isimlendirmesinde, Kıbrıs Adası'nda Soli Bölgesi'nde

⁴¹ Çevik, 1998: 127-150, res. 22 ve res.24.

⁴² Güneybatı nekropolis'te tespit edilen kapak (Sil09/32), basık üçgen alınlıklı, tepe ve köşe akroterlidir. Mezar sahipleri ile ilgili bilgi veren yazıt kapağın eğimli yüzeyindedir. Burada Grekçe bir yazıt bulunmaktadır. Yazıtta *Aur.* ön adı vardır ve bundan ötürü *Constitutio Antoniana*'dan (M.S. 212) öncesine tarihlendirilemeyeceği düşünülmüştür. Yazıt ve kapak için Bkz. Özer-Taşkıran, 2010a: 168-169, Res. 8; Özer-Taşkıran, 2010b: 279-280, 286, Res.10; Özer, 2017: 614.

⁴³ Özer, 2017: 613-615.

⁴⁴ Makalede *Doğu Sigillataları D Grubu* tanımlaması *DSD* olarak kısaltılacaktır.

⁴⁵ Literatürde *Sigillata* veya *Terra Sigillata* olarak bilinen kırmızı astarlı seramikler ilk kez İtalya'da bazı merkezlerdeki kazılarda, Roma Geç Cumhuriyet ve Erken İmparatorluk Dönemi'ne ait tabakalarda ortaya çıkartılan, kaliteli ve kalıpta yapılmış, parlak kırmızı astarlı lüks mutfak kapları için kullanılan bir terim olmuştur. Terra sigillata, hamur renklerindeki farklılıklardan dolayı, üretildikleri bölgelere göre; Doğu Sigillataları A, B, C, D (Kıbrıs Sigillataları) Grubu, Pontus Sigillataları, İtalyan Sigillataları, Gallia Sigillataları, Britannica Sigillataları gibi farklı isimlerle tanımlanmıştır. Genel bilgi için bkz. Kenyon, 1957: 281-288; Hayes, 1985: 9-13; Zoroğlu, 1986: 61-70; Vapur, 2001: 16. Sigillataların imalat yeri ve dağılım sorunlarıyla ilgili yayınlar için bkz. Zoroğlu, 2003: 121-123; Yıldız, 2006: 25.

⁴⁶ Bkz. Riley, 1975: 44-46, no. 88, 46, no. H4037; Adamscheck, 1979: 63-64, no. ER 37, 38a-38b, 39-40 ve P.596, lev.16-17, 63; Gunneweg-Perlman *et al.* 1983; Kenrick, 1985; Williams, 1989: 1-8; Daszewski-Majcherek *et al.* 1990; Sackett, 1992: 152; Hayes, 1994: 127-129, fig. 27; Daszewski, 1995; Lund, 1995: 138-139; Fırat, 2000: 35-37; Tekocak, 2006: 46-48; Uygun, 2011: 80-90, lev. 37-44.

⁴⁷ Sackett, 1992: 152.

⁴⁸ Hayes, 1967: 65-77; yazarın konuyla ilişkili daha kapsamlı yayını için bkz. Hayes, 1985: 79-91, lev. XVIII-XXII; Pahpos için bkz. Hayes, 1991: 37-50.

üretildiği düşüncesi ağır basmıştır. Sonraki yayınlarda ise Anadolu'nun güney kıyılarında⁴⁹ üretilmiş olduğu savunulmuştur. Ancak, Kıbrıs'ta özellikle Palaipaphos Bölgesi'nde Nea Paphos buluntuları üzerine yapılan çalışmalar⁵⁰ dikkate alınarak, sigillatların bu türünün Kıbrıs kökenli olduğu ileri sürülmüştür. Ayrıca, bu tür seramiğin Anadolu'nun güney kıyılarındaki kentlerde yerel taklitlerinin yapıldığı son dönem çalışmalarıyla netlik kazanmaya başlamıştır⁵¹.

Kepez yüzey araştırmalarında tespit edilen kırmızı astarlı buluntular arasında, DSD grubuna ait seramikler az sayıda örnekle temsil edilmektedir. Bu döneme ait seramiklerin yüzey araştırmasında fazla tespit edilememiş olması, Geç Antik Dönem yapılarının Roma İmparatorluk Dönemi tabakalarını kapatmasıyla açıklanabilir. Hayes'in tipolojisi dikkate alındığında Kepez'de DSD grubuna ait üç farklı form tespit edilmiştir (Kat. No. 1-4; Çizim 1, 1-4).

Bu grupla ilişkili değerlendirmeye alınan ilk örnek, Hayes tarafından Form P10 başlığı altında değerlendirilen⁵² tabağa ait parçadır. (Kat. No. 1; Çizim 1, 1). Hayes, DSA tipoloji içinde Form 12⁵³ ile ilişkilendirdiği DSD Form P10 tipindeki tabakların Akdeniz pazarındaki tarihini MS 1. yüzyıl olarak önermiştir⁵⁴.

Yerleşmede DSD kraterlerinin iki ayrı formu tespit edilmiştir (Kat. No. 2-4; Çizim 1, 2-4).

Krater formları arasında ilk grup içinde ele alınan Kat. No. 2-3 numaralı parçalar (Çizim 1, 2), Hayes'in Form P40 başlığında değerlendirdiği örneklere aittir⁵⁵. DSD grubunda oldukça yaygın olarak görülen Form P40, Hayes tarafından MS 100-150 yılları arasına tarihlendirilmiştir, ancak Hayes, daha yuvarlak karınlı örnekler için Flaviuslar Dönemi'ni önermektedir⁵⁶. Bu tip kraterler Kepez'de MS 1. yüzyılın son çeyreği-MS 2. yüzyılın ortasına tarihlendirilebilir.

Kat. No. 4, Hayes'in Form P41 başlığı altında incelediği⁵⁷ krater grubuna aittir (Çizim 1, 4). Hayes, Form P41 için MS 2. yüzyılı önererek, Form P40'dan biraz daha geç bir döneme ait olduğunu ifade etmektedir⁵⁸. Benzer ağız kenarı profilleri Side ve Sillyon'da ele geçmiştir⁵⁹. Kepez buluntusu Hayes'in verileri dikkate alınarak MS 2. yüzyıla tarihlendirilmiştir.

Kepez'de tespit edilen en yoğun buluntu grubunu, Geç Roma D olarak tanımlanan kırmızı astarlı seramikler oluşturmaktadır (Kat. No. 5-28; Çizim 1-5). Bu grup literatürde ilk kez F.O. Waagé tarafından Antiocheia buluntuları referans alınarak yayınlanmıştır⁶⁰. Hayes ise bu tür kapların Kıbrıs Sigillatları ile benzerliğini dikkate alarak Kıbrıs Kırmızı Astarlı Seramikleri ismini önermiştir⁶¹. Son dönemlerde bu grup üzerine yapılan çalışmalar hamur ve astar özellikleri farklı olan benzer formlara sahip örneklerin Anadolu'nun güney kıyılarında da üretildiğini göstermiştir⁶². Bilim insanları söz

⁴⁹ Gunneweg-Perlman *et al.* 1983: 14-15.

⁵⁰ Lane, 1989: 222, not 20; Lund, 1997: 203.

⁵¹ Hayes, 1985: 79; Williams, 1989: 2; Fırat, 1999: 26-27; Tekocak, 2006: 46-48; Uygun, 2011: 16-17, 106, lev. 52-61; Oransay, 2012: 111; Özdilek, 2018: 59.

⁵² Hayes, 1985: 82, lev. XIX, 1. Alçak halka kaideli örnekleri için bkz. Uygun, 2011: lev. 38, 569, lev. 39, 576-579.

⁵³ Hayes, 1985: 82, lev. II, 10.

⁵⁴ Hayes, 1985: 82. Diğer merkezlerdeki benzerleri için bkz. Jones, 1950: 272, fig. 203, 770-771; Kenrick, 1985: 268, fig. 49, 375-376; Fırat, 1999: 24, lev. 30, 55-56; Hayes, 2008: 202, çiz. 26, 817; Yılmaz, 2008: 109, lev. LXIII, 21-22, 24-25; Uygun, 2011: 83, lev. 38-39, 560-579; Bilgin-Kızıltepe *et al.*, 2020: 85, çiz.7, 48; Yener-Marksteiner, 2020: lev.14-16, K1213-246 (Limyra örnekleri kontekstlerine göre MS 1. yüzyıl-2. yüzyıla tarihlendirilmiştir).

⁵⁵ Hayes, 1985: lev. XXI, 4; Uygun, 2011: lev. 43, 638; Yıldız, 2019: Şek. 11, 48-49; Bilgin-Kızıltepe *et al.*, 2020: 86, Çiz. 8, 56.

⁵⁶ Hayes, 1991: 45. Diğer buluntu merkezleri için bkz. Jones, 1950: 272, fig. 203, 773; Kenrick, 1985: 270, fig. 49, 385.2; Williams, 1989: 7, fig.3, nos. 31; Fırat, 1999: 25, lev. 34, 85-87; Ferrazzoli, 2003: 655; Fırat, 2003: 124, fig. 1, 4; Tekocak, 2006: 57, lev. 4, 36-37; Uygun, 2011: 88, lev. 42-43, 633-640; Oransay, 2012: 115, 125, çiz. 4, 79; Özdilek, 2018: 64-65, fig. 2, K16-17; Yıldız, 2019: 254-255, şek. 11, 48-49; Yener-Marksteiner, 2020: lev. 17-18, K1267-286.

⁵⁷ Hayes, 1985: 88, lev. XXI, 6; Hayes, 1991: 46, fig. XIX, 41.1-41.2.

⁵⁸ Hayes, 1985: 88; Hayes, 1991: 46.

⁵⁹ Alanyalı, 2014: 106, çiz. 5, 2-3. Side buluntuları, farklı mal gruplarıyla birlikte genel olarak değerlendirilmiş olup, bunlar Erken ve Orta Roma Dönemi'ne tarihlendirilmiştir; Sillyon buluntuları için bkz. Bilgin-Kızıltepe *et al.*, 2020: 86, çiz. 8, 59.

⁶⁰ Waagé, 1948: 52.

⁶¹ Hayes, 1972: 371.

⁶² Poblome-Degrype *et al.* 2001: 119-126; Kenkel, 2007: 141-143; Meyza, 2007: 18-20; Vandeput, 2009: 37; Vandeput- Köse, 2010: 186; Poblome- Fırat, 2011: 49-51, 53, 54; Vandeput-Köse *et al.* 2011: 79, 80; Jackson-Zelle *et al.* 2012: 89-91, 111-113; Vandeput- Köse, 2013: 231, 233, 234.

Silyon Terrioryumunda Kepez Yerleşimi: Kentleşme ve Seramik Buluntuları Üzerinden Bir Değerlendirme

konusu son verilerden yola çıkarak bu grup için Geç Roma D Kırmızı Astarlı Seramiği (Late Roman D/LRD) isminde birleşmeye başlamıştır⁶³.

Özellikle Akdeniz coğrafyasındaki kentlerde servis kapları olarak kullanılan bu tür seramiğin, MS 4. yüzyıl sonlarından MS 7. yüzyılın içlerine kadar kadar üretildiği düşünülmektedir⁶⁴.

Geç Roma D grubuna ait seramiklerin ince gözenekli sert hamurları pişirme derecesine göre sarı, turuncu, kahverengi ve kırmızının tonlarında olup, iri kireç katkılıdır⁶⁵. İnce astarlı yüzeyleri, hamurunun birkaç ton koyusudur. Düşük ısıda fırınlanan örneklerin yüzeyi mat ve hafif pürüzlüken, daha yüksek ısıda fırınlanan kaplar metalik bir parlaklığa sahiptir.

Kepez buluntuları arasında Hayes'in sınıflandırması dikkate alındığında Geç Roma D grubuna ait altı form tespit edilmiştir.

Değerlendirmeye alınan Kat. No. 5-6, Hayes'in Form 1 başlığı altında incelediği tabak örneklerine aittir⁶⁶ (Çizim 1, 5-6). Abu Mena, Atina Agorası ve Antiokheia örnekleri referans alınarak bu tip tabakların üretim aralığı için MS geç 4. yüzyıl-5. yüzyılın 3. çeyreği arası önerilmektedir⁶⁷. Kepez buluntuları içinde söz konusu tarih aralığı önerilebilir⁶⁸.

Kat. No. 7-9 numaralı parçalar, Hayes'in Form 2 başlığı altında sınıflandırdığı derin tabaklardır⁶⁹ (Çizim 2, 7-9). Hayes, Form 2'nin tipolojik özelliklerini Afrika Kırmızı Astarlı Seramikleri içinde Form 84 ile karşılaştırarak, aralarındaki benzerliğe dikkati çekmektedir⁷⁰. Bu tipin üretim aralığı için MS geç 5. yüzyıl-6. yüzyılın başlarını önermektedir⁷¹. Formun Akdeniz pazarındaki sirkülasyonu ve yayılım süreci de dikkate alındığında, Kepez buluntuları için de bu tarih aralığı önerilebilir.

Kat. No.10-12 arasında değerlendirmeye alınan örnekler, Hayes'in Form 7 başlığı altında gruplandığı lekanelerdir (Çizim 2, 10-12). Bu geniş kapların farklı çeşitlemelere sahip, üçgen kesitli ağız kenar profili vardır. Bazı örneklerde, ağız kenarının iç duvarı düz yapılırken⁷², kimi örneklerde bu bölüm içe doğru çekilerek genişletilmiştir⁷³. Fazla geniş olmayan tabla bölümü, iki ya da üç yivle hareketlendirilmiştir. Alta doğru daralarak inen gövdeye sert ve çıkıntılı bir dirsekle geçilmektedir. Dirsek, ağız kenarının hemen altına⁷⁴ ya da iç bükey kesitli kısa bir boyundan sonra yapılmıştır⁷⁵. Bazı örneklerin boyun bölümünde yatay tutamak vardır⁷⁶. Ayrıca boyun ve gövdenin üst bölümüne yapılan rulet bezeme ile dalgalı hat, birçok örnekte karakteristik bir özelliktir. Hayes, Form 7'nin tipolojik gelişimini, aynı grup içindeki Form 2'ye atıfta bulunarak açıklamaya çalışmıştır⁷⁷. Hayes, Form 2'den daha geç bir döneme tarihlendirdiği Form 7 için MS 6. yüzyılın ikinci yarısı-7. yüzyılın başlarını

⁶³ Ergürer, 2012: 189. İsim önerileri ve üretim yeri problemleri için bkz. Kenkel, 2007: 142-143; Poblome- Firat, 2011: 49-55.

⁶⁴ Hayes, 1972: 371. Geç Roma D Kırmızı Astarlı Seramiklerin buluntu yerleri için bkz. Waagé, 1948: lev. X, no. 948, lev. XI, no. 930 f-u, 932f-k; Jones, 1950: fig. 165, J, K, fig. 208, no. 822, U, W; Kenyon, 1957: fig. 84, no. 21; Hayes, 1972: 375, no. 7; Diederichs, 1980: lev. 24, no. 292-295; Landgraf, 1980: 51-67; Kenrick, 1981: fig. 243, X/55; Williams, 1989: fig. 11-17, no. 154-216; Magness, 1992: 129-153, fig. 67, no. 17-28; Giudice-Parfumi et al. 1993: fig. 9, no. 1-5; Giudice-Parfumi et al. 1994Ç fig. 13, no. 3-7, fig. 14, no. 7; McClellan- Rautman, 1994: fig. 4, no. 1, fig. 6, no. 1; Ustinova- Nahshoni, 1994: 157-177, fig. 7, no. 8-9; Giudice-Oliveri et al. 1996: 171-268, fig. 24-25; Sion, 1997: 152, no. 4; Giudice- Giudice et al. 1999: 279-314, fig. 4a, 4-5; Nahshoni, 1999: 106, no. 3; Stepansky, 1999: 82, no. 16; Firat, 2000: 35-38; Eisenmenger, 2003: 194, lev. CIX-CX.

⁶⁵ Hayes, 1972: 371.

⁶⁶ Hayes, 1972: 374, fig. 80, Form 1, 1-2, 4.

⁶⁷ Hayes, 1972: 373.

⁶⁸ Form 1'in benzer örnekleri için bkz. Waagé, 1948: lev. X, 928; Williams, 1989: fig. 11, 155-156; Firat, 1999: lev. 45-47, 159-174; Firat, 2003: 125, fig. 2, 18; Kenkel, 2007: 136, fig. 5, 2, 4; Meyza, 2007: lev. 2, H1A/B; Tekocak, 2007: 18, lev. 1, 1-4; Tekocak, 2009: 135, fig. 8, 1-6; Alanyalı, 2011: 104, fig. 4, 1; Jackson-Zelle et al. 2012: 99, fig. 10, 1-2; Alanyalı, 2014: 106, çiz. 6, 1; Bilgin-Kızıltepe et al, 2020: 87, çiz. 9, 62.

⁶⁹ Hayes, 1972: 373-376, fig. 80, Form 2. Diğer örnekler için bkz. Alanyalı, 2011: 104, fig. 4, 2-3 (MS 5. yüzyılın ortası-6. yüzyılın ortası); Jackson-Zelle et al. 2012: fig. 10, 3-7, fig. 11, 1-4; Alanyalı, 2014: 106, çiz. 6, 2.

⁷⁰ Hayes, 1972: 373-374.

⁷¹ Hayes, 1972: 375. Benzerleri için bkz. Hayes, 1972: 374, Form 2, 1-Fig. 80, 2, 10, 13-14.

⁷² Hayes, 1972: fig. 81, Form 7.1; Jackson-Zelle et al. 2012: fig. 12, 1.

⁷³ Tekocak, 2007: 24, lev. 1, 12; Tekocak, 2009: fig. 8, 16-17; Jackson-Zelle et al. 2012: fig. 12, 2-7.

⁷⁴ Hayes, 1972: fig. 81, Form 7.1.

⁷⁵ Jackson- Zelle et al. 2012: fig. 12, 1-7.

⁷⁶ Jackson- Zelle et al. 2012: fig. 12, 1, 3.

⁷⁷ Hayes, 1972: 379.

önermiştir. Kepez örnekleri de söz konusu tarihler arasında Akdeniz pazarındaki yerini almış olmalıdır⁷⁸.

Kat. No. 13-14 numaralı parçalar, Hayes'in Form 8 başlığı altında değerlendirdiği tabaklarla aynı gruba aittir⁷⁹ (Çizim 3, 13-14). Form 8'in MS 6. yüzyıl içinde üretilmiş olabileceğini öneren Hayes, bu tipin Geç Roma D Grubu içinde çok popüler olmadığını ifade etmektedir⁸⁰. Ancak Perge kazılarında sayısal anlamda önemli bir buluntu grubunu oluşturan Form 8 tipindeki tabaklar için N. Fırat, MS geç 6. yüzyılı önermektedir⁸¹. Fırat ayrıca bu tipteki tabakları, Hayes'in sınıflandırdığı Form 8'in taklidi olarak yorumlamaktadır⁸². Kepez örnekleri de MS 6. yüzyıla ait olmalıdır.

Kepez buluntuları arasında sayısal anlamda en kalabalık grubu, Hayes'in Form 9 başlığı altında değerlendirdiği derin tabaklar oluşturmaktadır (Kat. No. 15-18; Çizim 3, 15-18). Kat. No. 18 numaralı parçanın ağız kenarında (Çizim 3, 18), kazımayla yapılmış bir adet kısa dalgali hat vardır ve olasılıkla bu hat, atölye işaretiyle ilişkili olmalıdır. Hayes, Tip 9'u MS 550-600 yıllarına tarihlendirmektedir⁸³. Kepez buluntuları da Akdeniz pazarında MS 6. yüzyılın ikinci yarısında yerini almış olmalıdır.

Kat. No. 19-21 numaralı kaseler (Çizim 4, 19-21), tipolojik olarak Hayes'in Geç Roma D grubu içindeki örneklerinden farklıdır. Bu tipin, yüksek olarak tasarlanmış dik ya da hafif içe dönük halka formundaki ağız kenarı oldukça karakteristik bir özelliktir. Tüm örnekler, ağız kenarının hemen altında sert bir dirsek dönüşüyle konik formlu gövdeye bağlanmaktadır. Kepez örneklerinde kaide bölümü eksiktir, ancak benzerleri dikkate alındığında alçak ayaklı ya da halka dipli olduğu düşünülebilir⁸⁴.

Bu tip kaseler, tipolojik olarak orijinal Hayes Form 9'a oranla daha ince cidarlı olup yüksek ağız kenarına sahiptir, gövde derinliği ise daha fazladır. Bu sebeple Form 9'un farklı bir çeşitlemesi olarak yorumlanabilir. Kepez buluntularının kırmızının tonlarındaki, ince ve sulandırılmış astarı ile hamur özellikleri de orijinal Kıbrıs örneklerinden ayrılmaktadır. Bu sebeple söz konusu kaseler, bölgesel üretim kapsamında değerlendirilmelidir. Perge'de tespit edilen bu tip kaselerin, hamur-astar özelliklerinin orijinal Kıbrıs üretimlerinden farklı olduğunu belirterek, yerel üretim olabileceğini vurgulanmıştır⁸⁵. Kıbrıs'ta, Nea Paphos buluntuları arasında benzer ağız kenarına sahip geniş kaseler K5.2 başlığı altında değerlendirilmiştir⁸⁶. Kepez'e yakın bir coğrafyada, Antalya'nın 32 kuzeydoğusundaki Gebiz nehri ile Kestros ve onun kolu olan Küçükaksu nehri ve çevresindeki seramik üretim merkezlerinde yapılan araştırmalarda tespit edilen benzer tipteki örnekler H. Meyza Form K5.2 başlığı altında incelenmiştir⁸⁷.

Bu tip, diğer merkezlerdeki benzerleri de dikkate alındığında, MS 7. yy'a tarihlendirilmiştir⁸⁸.

Kat. No. 22-23 numaralı çömlükler, Hayes'in Form 12 başlığı altında değerlendirdiği⁸⁹ örneklerle benzer profil özelliklerine sahiptir (Çizim 4, 22-23). Yakın bir örnek Kıbrıs buluntuları arasında vardır

⁷⁸ Form 7'nin benzer örnekleri için bkz. Williams, 1989: fig. 15, 195-199; Atik, 1995: 163-164, fig. 68-69, 349, 351-353; Fırat, 1999: lev. 65-71, 262-286; Kenkel, 2007: 138, fig. 6, 7-9; Meyza, 2007: lev. 5, H7, 1-5; Tekocak, 2007: 18, lev. 1, 12; Tekocak, 2009: fig. 8, 16-17; Jackson-Zelle *et al.* 2012: fig. 12, 1-8; Bilgin-Kızıltepe *et al.*, 2020: çiz. 9, 63.

⁷⁹ Hayes, 1972: 378, Form 8, 1-2.

⁸⁰ Hayes, 1972: 379.

⁸¹ Fırat, 1999: lev. 71-83, 287-347. Diğer merkezlerdeki benzer örnekleri için bkz. Williams, 1989: fig. 14, 187-190; Atik, 1995: 163, fig. 68, 354; Kenkel, 2007: 137, 139, fig. 7, 1; Tekocak, 2007: 18-19, 24, lev. 1, 13-14; Tekocak, 2009: 135, fig. 8, 18-19; Jackson-Zelle *et al.* 2012: 96, fig. 13, 1-6, fig. 14, 1-6; Alanyalı, 2014: 106, çiz. 6, 4-5; Alanyalı, 2016: 146, fig. 8, 9-11; Bilgin-Kızıltepe *et al.*, 2020: çiz. 9, 64.

⁸² Fırat, 1999: 51-52.

⁸³ Hayes, 1972: 382. Diğer merkezlerdeki örnekler için bkz. Williams, 1989: 31-33, fig. 12, 166-173; Fırat, 1999: lev. 83, 348-349, 351, lev. 84-91, 350, 352-393; Kenkel, 2007: 139, fig. 7, 3-6; fig. 17, 1-2; Meyza, 2007: lev. 8, K1/3, 1-2, 3-6; Tekocak, 2007: 19, lev. 1-2, 15-23; Tekocak, 2009: 135-136, fig. 9, 20-30; Jackson-Zelle *et al.* 2012: 105-106, fig. 16, 1-9; Alanyalı, 2014: 106, çiz. 6; Bilgin-Kızıltepe *et al.*, 2020: çiz. 9, 65-67.

⁸⁴ Fırat, 1999: 61; lev. 106, 468, lev. 107, 469-470.

⁸⁵ Fırat, 1999: 61-62.

⁸⁶ Meyza, 2007: lev. 21, K5.2.

⁸⁷ Jackson-Zelle *et al.* 2012: 104, fig. 15, 1-7; Pednelissos buluntuları arasında da benzer tipte örnekler tespit edilmiş olup, bu örnekler Hayes Form 9'un varyantı olarak değerlendirilmiştir. Kenkel, 2007: 138-139, fig. 8, no. 1-4.

⁸⁸ Fırat, 1999: 62; Kenkel, 2007: 138.

⁸⁹ Hayes, 1972: 384, fig. 83, 1.

Sillyon Territoryumunda Kepez Yerleşimi: Kentleşme ve Seramik Buluntuları Üzerinden Bir Değerlendirme

ve Meyza tarafından H12B'nin çeşitlemesi olarak tanımlanmıştır⁹⁰. Hayes, yaygın olmayan bu tip çömlekleri Kıbrıs örnekleriyle karşılaştırarak, MS 7. yüzyılın ortalarına tarihlendirmiş ve bunların Geç Roma D grubunun geç üretimi olduğunu vurgulamıştır⁹¹. Perge buluntuları arasında MS 7. yüzyıl içinde değerlendirilen ve Form 12'nin taklidi olarak yorumlanan örnekler⁹², Kepez buluntularıyla benzer özelliklere sahiptir. Bu veriler dikkate alındığında, Kepez örneği de MS 7. yüzyıla tarihlendirilebilir.

Kepez'de geniş ağız çaplarıyla dikkati çeken ve Hayes'in Geç Roma D grubu tipolojisi içinde karşılığı tespit edilemeyen örnekler lekane olarak tanımlanmıştır. Ağız çapları 42-55 cm olan Kat. No. 24-27 arasındaki lekanelerin kırmızının tonlarındaki hamur ve astar özellikleri dikkate alındığında, bunların oldukça sulandırılmış ve ince bir astara sahip oldukları görülmektedir (Çizim 5, 24-28). Bu tipin, belirgin şekilde içe-dışa çekilerek şekillendirilen geniş ağız tablası, düz ya da hafif dış bükey profillidir. Ağız kenarından alta doğru daralan bu konik gövdeli örneklerden Kat. No. 24-25'in cidarı daha incedir. Ayrıca bu örneklerin ağız tablası üzerine tarak türü bir aletle, kazıma yöntemiyle dalgalı hat bezemesi yapılmıştır. Kat. No. 27 ve 28'in dış yüzeyinde, ağız kenarının altında dalgalı hat görülmektedir.

Lekanelerin benzer örnekleri, Antalya'nın 32 kuzeydoğusundaki Gebiz nehri ile Kestros ve onun kolu olan Küçükaksu nehri ve çevresindeki seramik üretim merkezlerinde yapılan araştırmalarda tespit edilmiştir⁹³. Ayrıca Perge'de Geç Roma D grubunun taklidi olarak yorumlanan ve MS 6.-7. yüzyıla tarihlendirilen bir lekanenin ağız kenarı profili de Kepez örneğiyle benzer özelliklere sahiptir⁹⁴. Sillyon buluntuları arasında da bu tipte aynı profil özelliklerine sahip bir lekane vardır⁹⁵. Anemurium'da tespit edilen bezemeli bir ağız kenarı parçası da benzer profil özelliklerini göstermektedir ve MS 6.-7. yüzyıla tarihlendirilmiştir⁹⁶. Diğer merkezlerdeki kriterler dikkate alındığında, Kepez buluntularının da üretim aralığı için MS 6.-7. yüzyıl kabul edilebilir.

Kepez'de Geç Roma Dönemi kırmızı astarlı seramik gruplarıyla ilişkili bir diğer grubu Afrika Kırmızı Astarlı seramikleri oluşturmaktadır. Bu grup altında üç parça değerlendirmeye alınmıştır (Kat. No. 29-31; Çizim 6, 29-31).

Terra-sigillataların üretim kronolojisi dikkate alındığında, Roma İmparatorluk Dönemi'nin erken safhasında, İtalya atölyeleri tüm Akdeniz pazarında söz sahibi iken, bu durumun MS 1. yy'ın başlarında değişmeye başladığı izlenmektedir. Bu dönemde üretime başlayan *Gallia* atölyelerinin pazar payının artması⁹⁷, batı sigillatalarının yüzyılın sonlarına doğru kısıtlı bölgelerde görülmesine sebep olmuştur. Aynı dönem içinde, Akdeniz'in karşı kıyısında Kuzey Afrika atölyeleri de üretime başlamış⁹⁸ ve bu üretimi MS 2. yy'dan itibaren endüstriyel boyutlara ulaşmıştır. Pazar payını gittikçe arttıran Afrika atölyeleri MS 3. yy'dan itibaren Doğu Akdeniz'e yayılarak⁹⁹ MS 4. ve 5. yy'da tüm pazara hakim olmayı başarmıştır¹⁰⁰. MS 5. yy'ın ikinci çeyreğinde bölgede yaşanan çatışmalar¹⁰¹ üretimi sekteye uğratsa da üretim MS 7. yy'ın ortalarına kadar devam etmiştir. Arkeolojik buluntular Afrika kırmızı astarlı seramiklerinin Afrika'nın kuzeyinde, günümüzde Tunus ve Cezayir'in sınırları içinde kalan bölgede, farklı atölyelerde üretildiğine işaret etmektedir¹⁰².

Afrika Kırmızı Astarlı Seramikleri'nin (ARSW) kili ve astar yapısı karakteristik özellikleriyle diğer kırmızı astarlı gruplardan hemen ayırt edilebilir. Her ne kadar uzun süreli bir üretim söz konusu

⁹⁰ Meyza, 2007: 77, lev. 13, H12B, V1.

⁹¹ Hayes, 1972: 383, 385.

⁹² Fırat, 1999: lev. 121-122, 529-535; Sillyon buluntuları arasında da benzer tipte bir örnek tespit edilmiştir. Bkz. Bilgin-Kızıltepe *et al*, 2020: çiz. 9, 69.

⁹³ Jackson-Zelle *et al*. 2012: 96, fig. 17, 5-6.

⁹⁴ Fırat, 1999: lev. 162, 723.

⁹⁵ Bilgin-Kızıltepe *et al*, 2020: 87, çiz. 9, 70.

⁹⁶ Williams, 1989: 79, 81, fig. 45, 475.

⁹⁷ Dechellet, 1904.

⁹⁸ Greene, 1992: 30-31.

⁹⁹ Hayes, 1972: 13, 296-299; Hayes, 1997: 59.

¹⁰⁰ Hayes, 1972: 455-457, map 6-9; Morel, 1981: 171-185.

¹⁰¹ Schimidt, 1936: 305-306, 309-312, 315.

¹⁰² Williams, 1989: 38; Reynolds, 1995: 6; Hayes, 1997: 59, 296-299; Mackensen, 1998: 24-30, fig. 1; Poblome, 1999: 292; Mackensen – Schneider, 2002: 122, fig. 1; Bonifay, 2004: 46, fig. 22; Mackensen – Schneider, 2006: 164, fig. 1; Hayes, 2008: 68.

olsa da killeri genellikle sert dokuludur. Kaba görünümlü kil, turuncu kırmızıyla kiremit kırmızısı arasında bir renk yelpazesine sahiptir. Bünyesinde kireç tanecikleri, ince kuvars parçacıkları ile çok az miktarda mika görülür ve bu katkı maddeleri genellikle yüzeyde patlamalara neden olur.

Bu grubun astarı kilin sulandırılarak daha inceltilmiş halinden elde edilmiştir. Kil rengine oranla bir veya iki ton daha koyu olan astar, ince sürüldüğünde hamur rengine yaklaşıyor ve mat bir görünüm alır. Astarın ince sürüldüğü bu durumlarda gövdeye tamamen işleyen astar kapla bütünleşir, buna bağlı olarak da kabuklaşma görülmez. Astar erken üretimlerde kabin iç ve dış yüzeyinde görülürken, geç dönem örneklerinde iç yüzeye ve ağız kenarına uygulanmıştır¹⁰³.

Tipolojik özellikleri dikkate alındığında Afrika Kırmızı Astarlı Seramikleri'yle (ARSW) ilişkili olan Kat. No. 29'un hamur ve astar özellikleri orijinal örneklerinden farklıdır (Çizim 6, 29). Akdeniz dünyasında bu tür seramiklerin yerel taklitlerinin yapıldığı bilinmektedir¹⁰⁴. Tipolojik olarak yakın bir benzeri Perge'de ARSW'nin yerel taklitleri arasında gösterilmiştir¹⁰⁵. Kat. No. 29'un hamur ve astarı orijinal örneklerine oranla daha kırmızı bir renge sahiptir. Hamur katkısı da daha fazla görülmektedir. Kepez buluntusu, Hayes'in üç alt tipe ayırarak sınıflandırdığı Form 104 tipinin A grubuyla benzer form özelliklerine sahip tabak parçasıdır¹⁰⁶. Hayes Form 104 A'yı MS 530-580 yıllarına tarihlendirmektedir¹⁰⁷. Kat. No. 29'un üretim tarihi için de bu tarih kabul edilebilir.

ARSW grubu içinde değerlendirmeye alınan Kat. No. 30 bir tabağa ait tondo parçası, Kat. No. 31 ise yine bir tabakla ilişkili kaide parçasıdır (Çizim 6, 30-31). Kat. No. 30 tondo parçası olduğu için hangi forma ait olduğu konusunda net bir yorum yapılamamıştır. Kat. No. 31'in üçgen kesitli alçak halka kaidesi, J. Hayes'in Form 84 başlığı altında değerlendirdiği derin tabaklarla benzer profil özelliklerine sahiptir¹⁰⁸. Her iki örnekte baskı tekniğiyle yapılmış bitkisel bezemeler dikkati çekmektedir. Kat. No. 30'da inci diziyile çevrelenmiş konsantrik dairenin etrafına birbirini takip eden yedi adet palmet yıldız formunda yerleştirilerek kompozisyon tamamlanmıştır. Kat. No. 31'in korunabilen bölümünde, merkeze yerleştirilen konsantrik dairenin etrafında stilize edilmiş uzun yapraklar vardır. Yaprakların arasına da konsantrik daire yerleştirilmiştir. Kat. No. 31 tipindeki kaidenin yapıldığı Form 84 MS 440-500 yıllarına yerleştirilmiştir. Kepez örnekleri de MS 5. yy'ın ikinci yarısı ile 6. yy başlarına tarihlendirilebilir.

Kepez buluntuları arasında kırmızı astarlı seramikler dışında, bir adet amphora dibi, oinophorosa ilişkili olabilecek kabartmalı gövde parçası ile bir adet kalıp parçası değerlendirilmeye alınmıştır (Çizim 6, 32-34).

Kat. No. 32, Zemer 41 amphoralarına ait mantar başlı dip parçasıdır (Çizim 6, 32). Özellikle Dağlık Kilikia Bölgesi araştırmalarında bu tip amphora dipleri ile bu amphoralara ait çimdik kulplu örnekler tespit edilmiştir¹⁰⁹. Anemurium'da mantar başlı diplerin görüldüğü bu tip amphoralar Type A başlığı altında değerlendirilmiştir¹¹⁰. Zemer 41 amphoraları genel olarak MS 1. yy ila MS 4. yy arasında uzun bir zaman dilimine tarihlendirilmektedirler¹¹¹.

Kat. No. 33, olasılıkla oinophorosa ait gövde parçasıdır (Çizim 6, 33). Dış yüzeyinde kalıp tekniğiyle yapılmış, kıvrımlı dallarla, sarmaşık-tomurcuk bezemesi vardır¹¹².

Kat. No. 34 oinophorosa ait bir kalıp parçası olmalıdır (Çizim 6, 34). Kalıbın dış kenarına birbirini takip eden inci sırası yapılmıştır. Oinophorosun merkezine yerleştirilen bezeme tam olarak yorumlanamamıştır. Ancak kompozisyonun sağında kalan şekil bir kanat ya da yaprak olarak değerlendirilebilir. Kenarları inci dizisiyle sınırlandırılmış benzer tipte örnekler Perge'de ampulla

¹⁰³ Hayes, 1972: 288- 292.

¹⁰⁴ Fırat, 1999: 31, Levha 43, 145-149.

¹⁰⁵ Fırat, 1999: 32, Levha 43, 148.

¹⁰⁶ Hayes, 1972: 162.

¹⁰⁷ Hayes, 1972: 66.

¹⁰⁸ Hayes, 1972: 130, Form 84, 1-2, 7.

¹⁰⁹ Autret – Rauh, 2010: 120-121, fig. 3D, fig. 6, Fig. 7C.

¹¹⁰ Williams, 1989: Fig. 54, Fig. 55, 555.

¹¹¹ Autret – Rauh, 2010: 114-115.

¹¹² Bitkisel bezemeli örnekler için bkz. Duman, 2018: 674, Fig. 8, 4, 7.

başlığı altında incelenerek MS 4. yy ve sonrasına tarihlendirilmiştir¹¹³. Bu tip oinophoroslar Kepez'in Geç Antik Dönem evresiyle ilişkilidir.

Değerlendirme ve Sonuç

Kepez Yerleşimi, Pamphylia Bölgesi'nde, Sillyon antik kentinin 4 km kuzeyindedir. Burasının Sillyon'un egemenlik alanında olduğu göz önünde bulundurulursa, Yerleşimin Sillyon'a bağlı bir *kome* olduğunu düşünebiliriz. *Polis*'lerin hinterlandında yer alan *kome*'ler tarımsal nitelikli yerleşmeler olup, antik kentleri besleyen en önemli ekonomik birim niteliğini taşımaktadır¹¹⁴. Üretimden kaynaklanan bu özellikleri, kendilerini bağlı oldukları kentlerin ayrılmaz bir parçası haline getirmektedir. Nitekim güçlü bir üretime sahip olan kentlerin dahi *kome*'sinden gelecek olan çeşitli tarımsal ürünlere ihtiyacı bulunmaktadır¹¹⁵. Bu çerçevede düşünüldüğünde, Sillyon'a olan uzaklığı, içinde bulundurduğu konut mimarisi, tarım alanları, işlik ve yerleşim modeli ile bir *kome* olduğu ortaya çıkmaktadır. Kepez yerleşmesinin özgün adı özellikle merkez Likya'daki kırsal alanda kalan küçük yerleşimlerin çoğunda¹¹⁶ ve Pednelissos egemenlik alanında kalan yerleşimler¹¹⁷ gibi tespit edilememiştir (fig. 10).

Kepez *kome*'si bölgedeki kırsal yerleşimlerin mimarisi ve kent dokusu hakkında olduğu kadar kırsal yerleşimlerin sosyo-ekonomik durumları ve bağlı olduğu kent hakkında temel fikirler oluşturmamıza da yardım eder. Günümüze ulaşan kalıntılardan yerleşimin yaklaşık olarak 20 hektarlık bir alana yayıldığı görülmektedir. Şu aşamada geniş bir alana yayılan burasının demografik yapısını belirlemek oldukça güçtür. Ancak konut dokusunun homojen karakteri, belirgin sınıf ayrımları olmayan bir topluma işaret etmektedir. Yerleşimin tarıma dayalı bir ekonomisi olduğu bellidir. Tarımsal üretime işaret eden kalıntılara konut alanın yanı sıra, yerleşimin dışında da rastlamak mümkündür. Bu kalıntıların başında işlikler, tarım alanları, sarnıçlar ve su depoları gelir. Kepez tasarlanırken bir kent planı takip edilmediği görülse de zemini kayadan oluşan tepelik alanın idareli kullanılıp, Sillyon ile aynı görüş mesafesinde olmasına özen gösterilmiş; bu nedenle konut alanı Sillyon'dan görülebilecek nokta olan güneğe, tarım ve üretim alanları ise konut alanlarından sonra kuzeyde kümelenmiştir. Nekropolis ise Sillyon'da olduğu gibi kentin batısında konumlanmaktadır.

Arazi şekilleri göz önünde bulundurulduğunda tarımsal faaliyetlerin yerleşimin kuzeyinde yapılması gerekmektedir. Yerleşimin kuzeyi ve doğusu hafif bir eğimle Toroslara doğru düzlüğe dönüşmektedir. Öyle ki Kepez'in kuzey kesiminde tarım alanları ve harman yerleri beklenmelidir. Yerleşimin bulunduğu topoğrafya, sahip olduğu koşullar sayesinde düzeltilme veya teraslamaya ihtiyaç duymamaktadır. Kaldı ki büyük sarnıçların ve işliklerin bu alanda olması da düşüncelerimizi temellendirmektedir. Buna göre yerleşim güneyde, tepelik alanın en yüksek noktasına, Sillyon'u her açıdan görebilecek bir yere yapılmış; yerleşimin üretimde bulunduğu tarımsal alanlar için meyilli bir düzlükten oluşan kuzey kesim belirlenmiştir. Yani yapılaşma sınırını arazinin biçimi ortaya koymuştur. Neticede yerleşimin tarıma uygun bir düzlüğe egemen bir tepe üzerinde konumlandığını söylemek mümkündür. Bununla beraber Kepez ile Sillyon arasında kalan geniş tarım alanları ve etraftaki diğer düzlüklerden de faydalanılması beklenmeli; buradan tarımsal üretime katkı sağladıkları düşünülmelidir.

Kepez *kome*'sinde bulunan yapılar savunma karakterine sahip değildir; aynı şekilde bu yapılar savunma özelliği göstermeyen yayvan bir tepe üzerinde yer almaktadır. Böylece yukarıda detayları verildiği üzere, Kepez savunma karakteri göstermeyen küçük ölçekli kırsal bir yerleşme olduğu ortadır. Zaten, köy yerleşimlerinin hemen hemen hiçbirisinde savunma duvarı yer almamakta; bu durum

¹¹³ Atik, 1995: 176-180, Abb. 75, 391, 393, 398, 396. Farklı merkezlerdeki örnekler için bkz. Fırat, 1999: 437, Kat. No. 837, Levha 199 (MS 4.-7. yy); Uysal, 2000: Lev. 29, 188; Talloen-Poblome, 2005: 69, 77, Fig. 12, 21 (MS geç 5.-6. Yy); Duman, 2018: 667, 670-671, Fig. 3-4 (MS geç 5. yy); Öz, 2020: 345-346, Kat. No. 330-332, Levha 50, 4-6 (MS 5. – 7. yy).

¹¹⁴ Şahin, 2007: 116. Theodoret ve Libanius'un eserlerinden de anlaşılacağı gibi doğuda özgür toprak sahiplerinin oluşturduğu köyler (*kome*) yerleşim dokusunun en ağırlıklı parçasıdır. Bkz. Theodoret *Phil. Hist.* 17.3; Libanius *Or.* 47.4, 11. Köy ekonomisi tarım temellidir. Endüstriyel üretimde yine tarımsal ürünler olan şarap ve zeytinyağı ağırlıklıdır. Bu ürünler çoğunlukla ev içi işliklerde hazırlansa da bazı köylerde, Kepez'de olduğu gibi, büyük ölçekli üretim yapan zeytinyağı presleri bulunur. Bunun dışında seramik ve kumaş gibi ürünler de köylerde yerel talebe yönelik olarak üretilmiş olmalıdır. Bkz. Ceylan, 2009: 48.

¹¹⁵ Schuler, 1998; Şahin, 2007: 116.

¹¹⁶ İşler, 2010: 237.

¹¹⁷ Vandeput – Köse, 2008: 33; Vandeput, 2009: 6-12 vd.

kome 'lerin temel özelliği olarak görülmektedir¹¹⁸. Antik dönemde benzer yerleşim modelleri özellikle Pisidia, Kilikya ve Orta Likya'da sıklıkla karşımıza çıkar. Bu tip yerleşimler çekirdek bir yapı –genelde bir gözetleme kulesi veya büyük bir çiftlik evi- etrafında seyrek olarak gruplanmış şarap veya zeytinyağı işlikleri, sarnıçlar ve kayaya oyulmuş mezar yapılarından oluşur. Kule-çiftlik ya da çiftlik evleri olarak adlandırılan bu yapılar aynı zamanda bölgedeki en küçük yerleşim birimini de oluşturur¹¹⁹. Son yıllarda yapılan Pednelissos Yüzey Araştırmalarında izole edilmiş çiftlikler, köyler veya villalar tespit edilmiştir. Bunlardan bazılarının hacmi orta büyüklükte bir kent görünümündedir¹²⁰. Ancak buna karşın kamuya ait anıtsal mimari ya da yapılar eksiktir. Buralarda yapılan çalışmalarda yoğun şekilde zeytinyağı üretimi yapıldığı anlaşılmaktadır. Öyle ki şu ana kadar yürütülen çalışmalardan anlaşıldığı üzere zeytinyağı üretiminin çevresinde bulunan seramikler, zeytinyağı ve şarap üretiminin Geç Antik Dönem 'de MS 7. yüzyıla kadar devam ettiğini göstermiştir¹²¹. Bunlardan biri olan Kocamehmetler Asarı yerleşim dokusu ve tarımsal özelliği bakımından Kepez'le karşılaştırılabilir¹²². Ancak bununla birlikte savunma yönü olmasından dolayı ondan ayrılır. Mersin İli Erdemli İlçesi Kız Kalesi Mahallesi, Adamkayalar Mevkiinde bulunan yerleşme Kepez ile benzer özellikler sergilemektedir. Roma ve Geç Roma dönemlerinde değişim geçiren yerleşmenin konumlandığı tepenin merkezine Kepez'de olduğu gibi, kümelenmiş konutlar inşa edilmiştir. Bu konutların çevresinde sarnıçlar, işlikler ve khamasorion mezarlar yer almaktadır¹²³. Yine Silifke İlçesi, Atayurt Mahallesi, Karadedeli Köyü yakınlarındaki aynı döneme verilen ve Seleukia ad Calycadnum territoryumunda olan Akhayat¹²⁴, Yonuzlu¹²⁵, Duvararası¹²⁶ yerleşmeleri; Susanoğlu Mahallesi, Körüklü Mevkiinde bulunan Körüklü, aynı yerde Andızlımıdık Mevkiindeki Andızlımıdık yerleşmeleri¹²⁷ ile Mut İlçesi'nde, Yalnızcabağ Köyü yakınlarında bulunan Adrassos'da¹²⁸ benzer yerleşim modeli görülür. Ayrıca Dağlık Kilikya Bölgesi'nde Bademliören, Balıçukur, yerleşmelerinde ortalama konut sayısı 5 ile 20 arasında değişmekte olup, aynı zamanda çiftlik evi olarak değerlendirilebilecek yapılara rastlanmaktadır. Yerleşimlerin bu karakterleriyle Kepez modeli örtüşmektedir. Bu özellikler doğrultusunda benzer yerleşimler H. Şahin tarafından “*çiftlik evine sahip tarımsal nitelikli küçük yerleşmeler*” olarak tanımlanmıştır¹²⁹. Yine aynı bölgede *kome* niteliğinde olan Geç Roma-Erken Bizans Dönemi'ne verilen Imbrigion Kome (Demircili)¹³⁰ ve Silifke'nin yaklaşık 36 km doğusunda Limonlu Çayı'nın hemen batısında yer alan yerleşim¹³¹ önemli örnekler arasındadır.

Likya'da Kyaneai kentinin yayılım alanında benzer örneklerin varlığı yapılan araştırmalarla saptanmıştır¹³². Yine Beydağları üzerinde Hisar Çandır, Gökdere, Hurma Vadisi ve Asar Vadisi'nde bulunan pek çok çiftlik Kepez yerleşkesi gibi sadece çiftlik evleri ve işliklerden oluşmaktadır. Bu tür çiftliklerde bulunan güvenlik önlemleri, kendi içine kapalılık ve pencere-kapı sağlamlığı gibi normal konut güvenliğine yönelik uygulamaları aşmamaktadır¹³³. Kepez'de merkezi yerleşmenin giriş kapısının korunaklı ve çift katlı yapılması aynı düşüncüyü aksettirmektedir. Myra egemenlik alanında bulunan Gürses Çiftliği¹³⁴, her ne kadar Helenistik bir örnek olsa da Kepez yerleşkesi ile yerleşme modeli

¹¹⁸ Ward-Perkins, 2000: 336.

¹¹⁹ İşler, 2014: 709.

¹²⁰ Vandeput, 2009: 8.

¹²¹ Vandeput, 2009: 11-12; Vandeput– Köse, 2008: 32-33; Vandeput–Köse, 2009: 45-58; Vandeput– Köse, 2010: 179-194.

¹²² Vandeput, 2009: 8, Fig. 5; Vandeput–Köse, 2009: 48; Vandeput-Köse et al. 2011: 78, Figs. 6-7; Vandeput-Köse et al. 2012: 272-273, Figs.6-8.

¹²³ Özdizbay-Dinçer, 2016: 197, Res 1.

¹²⁴ Özdizbay-Dinçer, 2016: 198-199.

¹²⁵ Özdizbay-Dinçer, 2016: 199, Res.2.

¹²⁶ Özdizbay-Dinçer, 2016: 199-200.

¹²⁷ Özdizbay-Dinçer, 2016: 202-203, Res.5-6

¹²⁸ Özdizbay-Dinçer, 2016: 205.

¹²⁹ Şahin, 2007: 137. Yine Şahin tarafından bölgede saptanan 3 ile 15 arasında konut ve işlikte oluşan yerleşmeler bulunmaktadır. Buralar “tarımsal nitelikli küçük yerleşme” olarak tanımlanmıştır. Bkz. Şahin, 2007: 138.

¹³⁰ Hild-Hellenkemper, 1990: 275. *Kome*'nin yakın çevresinde, Kepez'de olduğu gibi bir takım mezar yapıları bulunmaktadır. Bkz. Machatschek, 1974: 251; Berns, 2003: 82.

¹³¹ Hild-Hellenkemper, 1990: 331. Ayrıca bölgede *kome* 'lerin varlığı, yazıtlarla da belgelenmiştir. Bunun en iyi örneği Geç Antik Dönem yerleşimi Kanytellis (Kanlıdivane)'dir. Bölgede görülen yerleşmelerin en büyüğü olarak dikkat çeken burasının, bir mezar kitabesi aracılığıyla yaklaşık 10 km. uzaklıktaki Elaiussa Sebaste'nin *kome* 'si olduğu ortaya çıkmıştır. Bkz. Ceylan, 2009: 50, dn. 24. Ayrıca diğer yazıtlar için bkz. Şahin, 2007: 138, dn. 46-47.

¹³² Kyaneai ve kentin yayılım alanında tespit edilmiş olan küçük yerleşmeler için bkz. Kolb, 1991: 219-231; Miller, 1993: 76-83; Miller, 1995: 69-92; Schuler, 1998: 84.

¹³³ Çevik, 2015: 518.

¹³⁴ Konecny, 1997: 28, Fig. 51-57, Abb. 63-74.

Sillyon Terrioryumunda Kepez Yerleşimi: Kentleşme ve Seramik Buluntuları Üzerinden Bir Değerlendirme

açısından karşılaştırılabilir. Bir tepe üzerinde bulunan yerleşimde oldukça iyi korunmuş konut kalıntıları bulunur. Kepez’de olduğu üzere içlerinde ve çevrelerinde ışık elemanları vardır. Bu yerleşimde bazı lahit ve mezar kalıntıları yer almaktadır¹³⁵. Orta Likya’da Geç Antik Döneme verilen Karabel antik yerleşimin yakınındaki yamaçta neredeyse aynı yerleşim modelini karşımıza çıkar. Demre’nin yaklaşık 17 km. kuzeyinde dağlık alanda konumlanan yerleşimde bir çiftlik evi etrafında 6 ışık ve 10 adet sarnıç belirlenmiştir¹³⁶.

Kepez yerleşiminin dokusu ve planı yukarıda karşılaştırma örneklerin üzerinden anlatıldığı üzere özellikle Roma İmparatorluk Dönemi’nden başlayarak, Geç Antik Dönem ve Bizans Dönemi içlerine kadar tarihlenen küçük ölçekli yerleşimlere benzemektedir. Buna rağmen çalışmalarımız esnasında yerleşimin alanlarının tam ne zaman inşa edildiğini gösterecek, yazıt veya mimari bezemeye ulaşamamıştır. Ancak şu aşamada nekropolis ve seramik buluntular üzerinden bir değerlendirme yapmak mümkündür. Nekropolis başlığı altında, buradaki khamasorion mezarların analogik değerlendirmeleri ve özellikle ana kent Sillyon Güneybatı Nekropolis’indeki örneklerden yola çıkarak MS 3.yüzyıldan itibaren kullanımda oldukları öngörülebilir.

Kepez yerleşmesinde tespit edilen seramik buluntular, yerleşmenin daha çok doğu-batı aksında uzanan konut alanlarında ve ışıklarda tespit edilmiştir. Söz konusu seramikler, yapı ve ışık kalıntıları arasında, yerleşmenin bulunduğu düzlüğün özellikle güney-güneydoğusundaki alt eteklerinde yoğunlaşırken, kuzeybatısında bulunan *nekropolis* alanına doğru gözle görülür derecede azalmaktadır. Değerlendirmeye alınan seramiklerin en erken örnekleri, Anadolu’nun güney sahil şeridi boyunca, Roma İmparatorluk Dönemi’nde (MS 1-3. yüzyıl) sıklıkla görülen, Doğu Sigillatası D Grubu’na ait buluntulardır. Geç Antik Dönem’le ilişkili tanımlanabilen en belirgin grubu ise yine kırmızı astarlı seramiklerle bağlantılı Geç Roma D örnekleri oluşturmaktadır. Ayrıca az oranda Afrika Kırmızı Astarlı Seramikleri’yle amphora, oinophoros ve oinophoros? kalıbı gibi buluntular da tespit edilmiştir.

Kepez araştırmalarında tespit edilen seramikler arasında, DSD grubu Roma İmparatorluk Dönemi seramikleriyle, sonrasında Geç Antik Dönem’de Akdeniz piyasasına hakim olan Geç Roma D grubu kırmızı astarlı seramikleri, antik dönemin mutfak kültüründe, servis kapları olarak kullanılmış ve uzun süre bu kültürün vazgeçilmez bir parçası olmuştur.

Yerleşimde tespit edilen en erken seramik buluntusu, Akdeniz pazarında popüler olan DSD grubuna ait bir tabak parçasıdır (Hayes Form 1). Söz konusu tabağın varlığı MS 1. yüzyılda Kepez’deki yerleşimin varlığına işaret etmektedir. Aynı grup içinde MS 1. yüzyılın son çeyreği ile MS 2. yüzyılda yaygın olarak görülen ve kraterler başlığı altında incelenen Hayes Form 40 ve 41, Kepez yerleşmesinde İmparatorluk Dönemi örneklerini temsil eden diğer buluntulardır. Yerleşmenin Geç Antik Dönem ile ilişkili en önemli kanıtları, Geç Roma D grubu seramikleridir. Kepez’de söz konusu seramiklerle ilişkili altı form Hayes’in sınıflandırması içinde tanımlanmaktadır. Bu altı form dışında, Hayes’in gruplamasına uymayan ancak Pamphylia ve Pisidia’nın bazı merkezlerinde yerel üretimle ilişkilendirilen Geç Roma D grubu örneklerinin farklı çeşitlemeleri olarak yorumlanan, kırmızı astarlı seramiklerle benzer özelliklere sahip buluntular da tespit edilmiştir. Kepez’de MS geç 4. yüzyıl–5. yüzyılın 3. çeyreği arasına tarihlendirilen Geç Roma D grubuna ait en erken tarihli buluntular, Kepez yerleşmesinin Geç Antik Dönem’de Akdeniz pazarındaki ticari ilişkilerine ışık tutmaktadır. MS 7. yüzyıla tarihlendirilen bu gruba ait diğer örnekler ise söz konusu ticaretin bu döneme kadar devam ettiğinin en net kanıtlarıdır. Buluntuların sayısal oranına bakıldığında, kırmızı astarlı seramikler arasında en yoğun grubu Geç Roma D grubu seramiklerinin oluşturduğu görülmektedir. Bu durum yerleşmedeki mimari buluntuların yoğunluğuyla da orantılı bir sonuçtur. Zira Kepez yerleşmesinde yüzeyde görülebilen yapıların çoğunluğu Geç Antik Dönem’i temsil etmektedir.

Kepez’de kırmızı astarlı seramikler dışında tespit edilen ve kondisyonu iyi olan buluntular arasında Kat. No. 32, Zemer 41 amphoralarına ait mantar başlı dip parçası vardır. Bu tip amphoralar Akdeniz pazarında MS 1. yüzyıl ila MS 4. yüzyıl arasındaki uzun bir zaman dilimi içinde kullanılmıştır.

Olasılıkla oinophorasa ait bir gövde parçası ile yine oinophorasla ilişkili olabilecek kalıp parçası da yerleşmenin Geç Antik Dönem evresiyle ilişkilidir.

¹³⁵ Çevik, 2010: 196.

¹³⁶ İşler, 2014: 699, Şek. 2-3 vd.

Kepez’de yüzeyde görülebilen verilerden yola çıkılarak yerleşmede bir seramik üretiminin varlığından söz etmek şu an için açık bir yorum olmaz. Ancak yüzey buluntuları arasında tespit edilen ve olasılıkla oinophorosa ait olan kalıp parçası, Kepez yerleşmesindeki üretime ilişkin en önemli kanıtlar arasında gösterilebilir. Konuyla bağlantılı olarak Hayes’in tipolojisi dışındaki formların varlığı, bölgesel üretime ait ipucu niteliğindeki diğer önemli verilerdir. Ancak üretim konusundaki sorunların tam olarak çözümlenebilmesi için ileride gerçekleştirilecek bilimsel kazılarla seramikler üzerine yapılacak detaylı analizlere ihtiyaç vardır.

Sonuç olarak, çalışmada detaylı olarak anlatılan ve altı çizilen yerleşim dokusu, *nekropolis*’indeki mezarlar ile seramik buluntuları dikkate alındığında, Kepez’in Roma İmparatorluk Dönemi’nden (MS 1. yüzyıl) Geç Antik Dönem’e (MS 7. yüzyıl) kadar yerleşim görmüş, ana kent Sillyon’a bağlı bir *kome* olduğunu ortaya koymaktadır.

Katalog

Katalog Numarası : 1
Çizim/Sıra Numarası : 1/1
Buluntu Numarası : S18.KPZ.YB.PT.03
Buluntu Adı : Tabak
Buluntu Yeri : Kepez
Buluntu Konumu / Kotu : Yerleşme çevresi / yüzey
Buluntu Tarihi : 19.09.2018
Ölçüler : AÇ: 12 cm

Tanım: Ağız kenarı parçası. Açık kırmızı hamuru (2.5 YR 6/6 - Light Red), kireç ve mineral katkı, ince taneli, sık dokulu, serttir. Dış yüzeyi kırmızımsı kahverengi (5 YR 4/3 - Reddish Brown) astarlı, hafif pürüzlü ve mattır. İç yüzeyi aşınmıştır. Çark yapımıdır, iyi fırınlanmıştır.

Katalog Numarası : 2
Çizim/Sıra Numarası : 1/2
Buluntu Numarası : S18.KPZ.YB.PT.01
Buluntu Adı : Krater
Buluntu Yeri : Kepez
Buluntu Konumu / Kotu : Yerleşme çevresi / yüzey
Buluntu Tarihi : 19.09.2018
Ölçüler : AÇ: 20 cm

Tanım: Ağız kenarı parçası. Açık kırmızı hamuru (2.5 YR 6/6 - Light Red), kireç ve mineral katkı, ince taneli, sık dokulu, serttir. Her iki yüzeyi de açık kırmızımsı kahverengi (5 YR 6/4 - Light Reddish Brown) astarlı, hafif pürüzlü mattır. Çark yapımıdır, iyi fırınlanmıştır.

Katalog Numarası : 3
Çizim/Sıra Numarası : 1/3
Buluntu Numarası : S18.KPZ.YB.PT.02
Buluntu Adı : Krater
Buluntu Yeri : Kepez
Buluntu Konumu / Kotu : Yerleşme çevresi / yüzey
Buluntu Tarihi : 19.09.2018
Ölçüler : AÇ: 30 cm

Tanım: Ağız kenarı parçası. Açık kırmızı hamuru (2.5 YR 6/6 - Light Red), kireç ve mineral katkı, ince taneli, sık dokulu, serttir. Her iki yüzeyi kırmızı (10 YR 5/6 - Red) astarlı, pürüzsüz ve mattır. Gövde üzerinde bir sıra rulet bezeme korunabilmiştir. Çark yapımıdır, iyi fırınlanmıştır.

Katalog Numarası : 4
Çizim/Sıra Numarası : 1/4
Buluntu Numarası : S10.KPZ.YB.PT.07
Buluntu Adı : Krater
Buluntu Yeri : Kepez
Buluntu Konumu / Kotu : Yerleşme çevresi / yüzey
Buluntu Tarihi : 30.08.2010
Ölçüler : AÇ: 30 cm

Tanım: Ağız kenarı parçası. Kırmızı hamuru (10R 5/6 - Red), kireç ve mineral katkı, ince taneli, sık dokulu, serttir. Her iki yüzeyi kırmızı (7.5 YR 4/6 - Red) astarlı, pürüzsüz ve mattır. Çark yapımıdır, iyi fırınlanmıştır.

Katalog Numarası : 5
Çizim/Sıra Numarası : 1/5
Buluntu Numarası : S18.KPZ.YB.PT.59
Buluntu Adı : Tabak
Buluntu Yeri : Kepez

Buluntu Konumu / Kotu : Yerleşme çevresi / yüzey

Buluntu Tarihi : 19.09.2018

Ölçüler : AÇ: 33 cm

Tanım: Ağız kenarı parçası. Kırmızı hamuru (2.5 YR 5/6 - Red), az oranda mika, mineral ve kireç katkılı, ince taneli, sık dokulu, serttir. Dış yüzeyi kırmızı (2.5 YR 5/8 - Red) astarlıdır, iç yüzeyinin astarı dökülmüştür. Hafif pürüzlü ve mattır. Çark yapımıdır, iyi fırınlanmıştır.

Katalog Numarası : 6

Çizim/Sıra Numarası : 1/6

Buluntu Numarası : S10.KPZ.YB.PT.15

Buluntu Adı : Tabak

Buluntu Yeri : Kepez

Buluntu Konumu / Kotu : Yerleşme çevresi / yüzey

Buluntu Tarihi : 30.08.2018

Ölçüler : AÇ: 36 cm

Tanım: Ağız kenarı ve gövde parçası. Kırmızımsı sarı hamuru (5 YR 7/6 – Reddish Yellow) az oranda mineral ve kireç katkılı, ince taneli, sık dokulu, serttir. Dış yüzeyi açık kırmızı (2.5 YR 7/8 – Light Red), iç yüzeyin astarı büyük oranda dökülmüştür. Pürüzlü ve mattır. Çark yapımıdır, iyi fırınlanmıştır.

Katalog Numarası : 7

Çizim/Sıra Numarası : 2/7

Buluntu Numarası : S10.KPZ.YB.PT.01

Buluntu Adı : Tabak

Buluntu Yeri : Kepez

Buluntu Konumu / Kotu : Yerleşme çevresi / yüzey

Buluntu Tarihi : 18.08.2010

Ölçüler : AÇ: 24.3 cm **KÇ: 15.5 cm**

Tanım: Tam yakın profillidir, ancak eserin büyük bir bölümü eksiktir. Kırmızımsı sarı hamuru (5 YR 6/6 – Reddish Yellow), taşçık, kireç ve mineral katkılı, ince taneli, sık dokulu, serttir. Her iki yüzeyi kırmızı (10 YR 5/8 – Red) astarlıdır. Pürüzsüz ve mattır. Ağız kenarının hemen altından başlayan ve dış gövde üzerinde birbiri üzerine bindirilen yoğun rulet bezemesi yer almaktadır. Çark yapımıdır, iyi fırınlanmıştır.

Katalog Numarası : 8

Çizim/Sıra Numarası : 3/8

Buluntu Numarası : S18.KPZ.YB.PT.31

Buluntu Adı : Tabak

Buluntu Yeri : Kepez

Buluntu Konumu / Kotu : Yerleşme çevresi / yüzey

Buluntu Tarihi : 19.09.2018

Ölçüler : AÇ: 26 cm

Tanım: Ağız kenarı parçası. Açık kırmızımsı kahverengi hamuru (5 YR 6/4 - Light Reddish Brown), kireç ve mineral katkılı, ince taneli, sık dokulu, serttir. Dış yüzeyi kırmızımsı kahverengi (5 YR 5/3 - Reddish Brown) astarlıdır, iç yüzeyinin astarı dökülmüştür. Hafif pürüzlü ve mattır. Ağız kenarının hemen altında bir sıra rulet bezeme vardır. Çark yapımıdır, iyi fırınlanmıştır.

Katalog Numarası : 9

Çizim/Sıra Numarası : 2/9

Buluntu Numarası : S18.KPZ.YB.PT.32

Buluntu Adı : Tabak

Buluntu Yeri : Kepez

Buluntu Konumu / Kotu : Yerleşme çevresi / yüzey

Buluntu Tarihi : 19.09.2018

Ölçüler : AÇ: 31 cm

Sillyon Terrioryumunda Kepez Yerleşimi: Kentleşme ve Seramik Buluntuları Üzerinden Bir Değerlendirme

Tanım: Ağız kenarı parçası. Açık kırmızı hamuru (2.5 YR 6/6 - Light Red), kireç ve mineral katkı, ince taneli, sık dokulu, serttir. Dış yüzeyi kırmızı (10 R 5/8 - Red), iç yüzeyi hamurunun renginde astarlıdır. Hafif pürüzlü ve mattır. Ağız kenarının hemen altından itibaren, gövde üzerinde üç sıra rulet bezeme vardır. Çark yapımıdır, iyi fırınlanmıştır.

Katalog Numarası : 10
Çizim/Sıra Numarası : 2/10
Buluntu Numarası : S18.KPZ.YB.PT.21
Buluntu Adı : Çanak/Lekane
Buluntu Yeri : Kepez
Buluntu Konumu / Kotu : Yerleşme çevresi / yüzey
Buluntu Tarihi : 19.09.2018
Ölçüler : AÇ: 32 cm

Tanım: Ağız kenarı parçası. Açık kırmızı hamuru (2.5 YR 6/6 - Light Red), az oranda gümüş mika, kireç ve mineral katkı, ince taneli, sık dokulu, serttir. Dış yüzeyi çok soluk kahverengi astarlıdır (10 YR/2 8/5 - Very Pale Brown), iç yüzeyi ise aşınmıştır. Dışı hafif pürüzlü ve mattır. Ağız kenarının hemen altına kazıma tekniğinde bir sıra dalgalı hat, gövde üzerinde ise bir sıra rulet bezeme yapılmıştır. Çark yapımıdır, iyi fırınlanmıştır.

Katalog Numarası : 11
Çizim/Sıra Numarası : 2/11
Buluntu Numarası : S18.KPZ.YB.PT.22
Buluntu Adı : Çanak/Lekane
Buluntu Yeri : Kepez
Buluntu Konumu / Kotu : Yerleşme çevresi / yüzey
Buluntu Tarihi : 19.09.2018
Ölçüler : AÇ: 28 cm

Tanım: Ağız kenarı parçası. Açık kırmızı hamuru (2.5 YR 6/6 - Light Red), kireç ve mineral katkı, ince taneli, sık dokulu, serttir. Her iki yüzeyinde astar tamamen aşınmıştır. Pürüzlü ve mattır. Ağız kenarıyla gövdeyle geçiş arasındaki bölümde, kazımayla yapılmış, bir sıra dalgalı hat bezemesi vardır. Çark yapımıdır, iyi fırınlanmıştır.

Katalog Numarası : 12
Çizim/Sıra Numarası : 2/12
Buluntu Numarası : S18.KPZ.YB.PT.19
Buluntu Adı : Çanak/Lekane
Buluntu Yeri : Kepez
Buluntu Konumu / Kotu : Yerleşme çevresi / yüzey
Buluntu Tarihi : 19.09.2018
Ölçüler : AÇ: 39 cm

Tanım: Ağız kenarı parçası. Açık kırmızı hamuru (2.5 YR 6/6 - Light Red), az oranda gümüş mika, kireç ve mineral katkı olup ince taneli, sık dokulu, serttir. Astarı her iki yüzeyde aşınmıştır. Ağız kenarının hemen altında üç sıra rulet bezeme yer almaktadır. Çark yapımıdır, iyi fırınlanmıştır.

Katalog Numarası : 13
Çizim/Sıra Numarası : 3/13
Buluntu Numarası : S18.KPZ.YB.PT.69
Buluntu Adı : Tabak
Buluntu Yeri : Kepez
Buluntu Konumu / Kotu : Yerleşme çevresi / yüzey
Buluntu Tarihi : 19.09.2018
Ölçüler : AÇ: 32 cm

Tanım: Ağız kenarı parçası. Kırmızı hamuru (2.5 YR 4/8 - Red), mika, kireç ve yoğun oranda mineral katkı, ince taneli, sık dokulu, serttir. Her iki yüzeyi de kırmızı (2.5 YR 5/6 - Red) astarlıdır. Astarı büyük oranda dökülmüştür. Hafif pürüzlü ve mattır. Çark yapımıdır, iyi fırınlanmıştır.

Katalog Numarası : 14
Çizim/Sıra Numarası : 3/14
Buluntu Numarası : S18.KPZ.YB.PT.71
Buluntu Adı : Tabak
Buluntu Yeri : Kepez
Buluntu Konumu / Kotu : Yerleşme çevresi / yüzey
Buluntu Tarihi : 19.09.2018
Ölçüler : AÇ: 28 cm

Tanım: Ağız kenarı parçası. Kırmızı hamuru (2.5 YR 5/6 - Red), az oranda mika, kireç ve mineral katkılı, ince taneli, sık dokulu, serttir. Her iki yüzeyi de kırmızımsı sarı (5 YR 6/6 - Reddish Yellow) astarlıdır. Hafif pürüzlü ve mattır. Çark yapımıdır, iyi fırınlanmıştır.

Katalog Numarası : 15
Çizim/Sıra Numarası : 3/15
Buluntu Numarası : S18.KPZ.YB.PT.42
Buluntu Adı : Tabak
Buluntu Yeri : Kepez
Buluntu Konumu / Kotu : Yerleşme çevresi / yüzey
Buluntu Tarihi : 19.09.2018
Ölçüler : AÇ: 29 cm

Tanım: Ağız kenarı parçası. Kırmızımsı sarı hamuru (5 YR 6/6 - Reddish Yellow), kireç ve mineral katkılı, ince taneli, sık dokulu, serttir. Dış yüzeyi kırmızımsı sarı (5 YR 6/6 - Reddish Yellow), iç yüzeyi ise kırmızı (2.5 YR 5/6 - Red) astarlıdır. Hafif pürüzlü ve mattır. Gövde üzerinde altı sıra rulet bezeme yer almaktadır. Çark yapımıdır, iyi fırınlanmıştır.

Katalog Numarası : 16
Çizim/Sıra Numarası : 3/16
Buluntu Numarası : S18.KPZ.YB.PT.35
Buluntu Adı : Tabak
Buluntu Yeri : Kepez
Buluntu Konumu / Kotu : Yerleşme çevresi / yüzey
Buluntu Tarihi : 19.09.2018
Ölçüler : AÇ: 22 cm

Tanım: Ağız kenarı parçası. Kırmızımsı kahverengi hamurun (5 YR 5/4 -Reddish Brown) çekirdek bölümü fırınlamadan kaynaklı karbonizasyona uğramıştır. Kireç ve mineral katkılı, ince taneli, sık dokulu, serttir. Her iki yüzeyi de kırmızımsı kahverengi (Dış: 5 YR 4/3 - Reddish Brown / İç: 5 YR 4/4 - Reddish Brown) astarlıdır. Ağız kenarının altında bir sıra rulet bezeme vardır. Hafif pürüzlü ve mattır. Çark yapımıdır, iyi fırınlanmıştır.

Katalog Numarası : 17
Çizim/Sıra Numarası : 3/17
Buluntu Numarası : S18.KPZ.YB.PT.48
Buluntu Adı : Tabak
Buluntu Yeri : Kepez
Buluntu Konumu / Kotu : Yerleşme çevresi / yüzey
Buluntu Tarihi : 19.09.2018
Ölçüler : AÇ: 28 cm

Tanım: Ağız kenarı parçası. Açık kırmızı hamuru (2.5 YR 6/8 - Light Red), az oranda mika ve mineral katkılı, ince taneli, sık dokulu, serttir. Dış yüzeyi kırmızı (2.5 YR 5/8 - Red), iç yüzeyi açık kırmızı (2.5 YR 6/6 - Light Red) astarlıdır. Hafif pürüzlü ve mattır. Gövde üzerinde üç sıra rulet bezeme bulunmaktadır. Çark yapımıdır, iyi fırınlanmıştır.

Sillyon Territoryumunda Kepez Yerleşimi: Kentleşme ve Seramik Buluntuları Üzerinden Bir Değerlendirme

Katalog Numarası	: 18
Çizim/Sıra Numarası	: 3/18
Buluntu Numarası	: S18.KPZ.YB.PT.45
Buluntu Adı	: Tabak
Buluntu Yeri	: Kepez
Buluntu Konumu / Kotu	: Yerleşme çevresi / yüzey
Buluntu Tarihi	: 19.09.2018
Ölçüler	: AÇ: 28 cm

Tanım: Ağız kenarı parçası. Açık kırmızı hamuru (2.5 YR 6/6 - Light Red), kireç, mika ve yoğun oranda mineral katkılı, ince taneli, sık dokulu, serttir. Dış yüzeyi kırmızı (2.5 YR 5/6 - Red), iç yüzeyi kırmızımsı kahverengi (5 YR 5/4 - Reddish Brown) astarlıdır. Hafif pürüzlü ve mattır. Ağız kenarı üzerinde atölye işareti olabilecek kazımayla yapılmış kısa dalgalı hat vardır. Gövdenin dış bölümüne, üç sıra rulet bezeme yapılmıştır. Çark yapımıdır, iyi fırınlanmıştır.

Katalog Numarası	: 19
Çizim/Sıra Numarası	: 4/19
Buluntu Numarası	: S10.KPZ.YB.PT.05
Buluntu Adı	: Çanak
Buluntu Yeri	: Kepez
Buluntu Konumu / Kotu	: Yerleşme çevresi / yüzey
Buluntu Tarihi	: 30.08.2010
Ölçüler	: AÇ: 24 cm

Tanım: Ağız kenarı parçası. Açık kırmızımsı kahverengi hamuru (5 YR 6/4 - Light Reddish Brown), kireç ve mineral katkılı, ince taneli, sık dokulu, serttir. Her iki yüzeyi kahverengi (7.5 YR 4/2 - Brown) astarlıdır. Pürüzsüz ve mattır. Ağız kenarında iki, gövdenin başlangıcında bir sıra birbirini takip eden rulet bezeme vardır. Çark yapımıdır, iyi fırınlanmıştır.

Katalog Numarası	: 20
Çizim/Sıra Numarası	: 4/20
Buluntu Numarası	: S18.KPZ.YB.PT.66
Buluntu Adı	: Çanak
Buluntu Yeri	: Kepez
Buluntu Konumu / Kotu	: Yerleşme çevresi / yüzey
Buluntu Tarihi	: 19.09.2018
Ölçüler	: AÇ: 30 cm

Tanım: Ağız kenarı parçası. Açık kırmızımsı kahverengi hamuru (5 YR 6/4 - Light Reddish Brown), kireç ve mineral katkılı, ince taneli, sık dokulu, serttir. Her iki yüzeyi de kırmızımsı kahverengi (Dış: 5 YR 5/4 - Reddish Brown / İç: 5 YR 5/3 - Reddish Brown) astarlıdır. Pürüzsüz ve mattır. Ağız kenarında iki, gövdenin başlangıcında bir sıra birbirini takip eden rulet bezeme vardır. Çark yapımıdır, iyi fırınlanmıştır.

Katalog Numarası	: 21
Çizim/Sıra Numarası	: 4/21
Buluntu Numarası	: S18.KPZ.YB.PT.67
Buluntu Adı	: Çanak
Buluntu Yeri	: Kepez
Buluntu Konumu / Kotu	: Yerleşme çevresi / yüzey
Buluntu Tarihi	: 19.09.2018
Ölçüler	: AÇ: 30 cm

Tanım: Ağız kenarı parçası. Açık kahverengimsi gri hamuru (10 YR 6/2 - Light Brownish Gray), kireç ve mineral katkılı, ince taneli, sık dokulu, serttir. Her iki yüzeyi de soluk kahverengi (10 YR 6/3 - Pale Brown) astarlıdır. Hafif pürüzlü ve mattır. Ağız kenarında üç sıra, gövde üzerinde de iki sıra rulet bezeme vardır. Çark yapımıdır, iyi fırınlanmıştır.

Katalog Numarası : 22
Çizim/Sıra Numarası : 4/22
Buluntu Numarası : S.18.KPZ.YB.PT.118
Buluntu Adı : Çömlek
Buluntu Yeri : Kepez
Buluntu Konumu / Kotu : Yerleşme çevresi / yüzey
Buluntu Tarihi : 19.09.2018
Ölçüler : AÇ: 18 cm

Tanım: Ağız kenarı parçası. Açık kahverengi hamuru (7.5 YR 6/4 - Light Brown), yoğun mineral ve kireç katkılı, ince kumlu, sık dokulu, serttir. Her iki yüzeyi de kahverengi (Dış: 7.5 YR 5/4 - Brown / İç: 7.5 YR 5/3 - Brown) astarlıdır. Hafif pürüzlü ve mattır. Çark yapımıdır, iyi fırınlanmıştır.

Katalog Numarası : 23
Çizim/Sıra Numarası : 4/23
Buluntu Numarası : S18.KPZ.YB.PT.108
Buluntu Adı : Çömlek
Buluntu Yeri : Kepez
Buluntu Konumu / Kotu : Yerleşme çevresi / yüzey
Buluntu Tarihi : 19.09.2018
Ölçüler : AÇ: 22 cm

Tanım: Ağız kenarı parçası. Açık kırmızı hamuru (2.5 YR 6/8 -Light Red), kireç ve mineral katkılı, ince kumlu, sık dokulu, serttir. Her iki yüzeyi de kırmızı (5 YR 5/8 - Red) astarlıdır. Hafif pürüzlü ve mattır. Çark yapımıdır, iyi fırınlanmıştır.

Katalog Numarası : 24
Çizim/Sıra Numarası : 5/24
Buluntu Numarası : S18.KPZ.YB.PT.07
Buluntu Adı : Lekane
Buluntu Yeri : Kepez
Buluntu Konumu / Kotu : Yerleşme çevresi / yüzey
Buluntu Tarihi : 19.09.2018
Ölçüler : AÇ: 42 cm

Tanım: Ağız kenarı parçası. Kırmızımsı sarı hamuru (5 YR 6/6 - Reddish Yellow), kireç ve mineral katkılı, ince taneli, sık dokulu, serttir. Her ki yüzeyi de hamurunun renginde astarlıdır. Ancak astarı büyük oranda dökülmüştür. Hafif pürüzlü ve mattır. Ağız tablası üzerinde kazıma tekniğinde, tarak yardımıyla yapılmış beş sıra dalgalı hat yer almaktadır. Çark yapımıdır, iyi fırınlanmıştır.

Katalog Numarası : 25
Çizim/Sıra Numarası : 5/25
Buluntu Numarası : S10.KPZ.YB.PT.10
Buluntu Adı : Lekane
Buluntu Yeri : Kepez
Buluntu Konumu / Kotu : Yerleşme çevresi / yüzey
Buluntu Tarihi : 30.08.2010
Ölçüler : AÇ: 44 cm

Tanım: Ağız kenarı parçası. Kırmızımsı sarı hamuru (5 YR 6/6 - Reddish Yellow), kireç ve mineral katkılı, ince taneli, sık dokulu, serttir. Her ki yüzeyi de hamurunun renginde astarlıdır. Ancak astarı büyük oranda dökülmüştür. Hafif pürüzlü ve mattır. Ağız tablası üzerinde kazıma tekniğinde, tarak yardımıyla yapılmış beş sıra dalgalı hat yer almaktadır. Çark yapımıdır, iyi fırınlanmıştır.

Katalog Numarası : 26
Çizim/Sıra Numarası : 5/26
Buluntu Numarası : S18.KPZ.YB.PT.101
Buluntu Adı : Lekane
Buluntu Yeri : Kepez

Sillyon Territoryumunda Kepez Yerleşimi: Kentleşme ve Seramik Buluntuları Üzerinden Bir Değerlendirme

Buluntu Konumu / Kotu : Yerleşme çevresi / yüzey

Buluntu Tarihi : 19.09.2018

Ölçüler : AÇ: 47 cm

Tanım: Ağız kenarı parçası. Açık kırmızı hamuru (2.5 YR 6/6 - Light Red), yoğun oranda taşçık, kireç ve mineral katkılı, sık dokulu, serttir. Her iki yüzeyi de kırmızı (Dış: 2.5 YR 4/6 - Red / İç: 10 R 4/6 - Red) astarlıdır. Ağız kenarının altında kulpun çıkışı takip edilebilmektedir. Pürüzlü ve mattır. Çark yapımıdır, iyi fırınlanmıştır.

Katalog Numarası : 27

Çizim/Sıra Numarası : 5/27

Buluntu Numarası : S18.KPZ.YB.PT.102

Buluntu Adı : Lekane

Buluntu Yeri : Kepez

Buluntu Konumu / Kotu : Yerleşme çevresi / yüzey

Buluntu Tarihi : 19.09.2018

Ölçüler : AÇ: 55

Tanım: Ağız kenarı parçası. Kırmızı hamuru (2.5 YR 5/8 - Red), kireç ve mineral katkılı, ince taneli, sık dokulu, serttir. Her iki yüzeyi de kırmızı (Dış: 2.5 YR 4/6 - Red / İç: 2.5 YR 5/6 - Red) astarlıdır. Pürüzlü ve mattır. Gövde üzerinde kazıma tekniğinde bir sıra dalga hat vardır. Çark yapımıdır, iyi fırınlanmıştır.

Katalog Numarası : 28

Çizim/Sıra Numarası : 5/28

Buluntu Numarası : S10.KPZ.YB.PT.11

Buluntu Adı : Lekane

Buluntu Yeri : Kepez

Buluntu Konumu / Kotu : Yerleşme çevresi / yüzey

Buluntu Tarihi : 30.08.2010

Ölçüler : AÇ: 44 cm

Tanım: Ağız kenarı parçası. Açık kırmızımsı kahverengi hamuru (2.5 YR 6/4 – Light Reddish Brown), kireç, mineral, taşçık katkılı, sert dokulu, iç ve dış yüzeyi hamurunun renginde astarlı, mat, hafif pürüzlüdür. Dış yüzeyinde kazımayla yapılmış tek sıra dalgalı hat bezemesi vardır. Çark yapımıdır, iyi fırınlanmıştır.

Katalog Numarası : 29

Çizim/Sıra Numarası : 6/28

Buluntu Numarası : S10.KPZ.YB.PT.02

Buluntu Adı : Tabak

Buluntu Yeri : Kepez

Buluntu Konumu / Kotu : Yerleşme çevresi / yüzey

Buluntu Tarihi : 30.08.2010

Ölçüler : AÇ: 26 cm

Tanım: Ağız kenarı-gövde parçası. Açık kırmızı (2.5 YR 7/6 Light Red) astarı, kireç, mineral katkılı, sert hamurludur. İç ve dış yüzeyi kırmızı (10 R 5/6 Red) astarlı, hafif pürüzlü ve mattır. Dış yüzeyinde rulet bezeme vardır. Çark yapımıdır, iyi fırınlanmıştır.

Katalog Numarası : 30

Çizim/Sıra Numarası : 6/30

Buluntu Numarası : S10.KPZ.YB.PT.04

Buluntu Adı : Tabak tondo parçası

Buluntu Yeri : Kepez

Buluntu Konumu / Kotu : Yerleşme çevresi / yüzey

Buluntu Tarihi : 30.08.2010

Ölçüler : -

Tanım: Tabağa ait tondo parçası. Kırmızımsı sarı hamuru (5 YR 6/6 – Reddish yellow), mineral, kireç katkılı, sert dokuludur. Dış ve iç yüzeyi hamurunun renginde astarlı, hafif pürüzlü, mattır. Tondosunun merkezinde, stilize rozet motifi ile etrafında yedi adet palmet motifi vardır.

Katalog Numarası : 31
Çizim/Sıra Numarası : 6/31
Buluntu Numarası : S18.KPZ.YB.PT.79
Buluntu Adı : Tabak
Buluntu Yeri : Kepez
Buluntu Konumu / Kotu : Yerleşme çevresi / yüzey
Buluntu Tarihi : 19.09.2018
Ölçüler : **KÇ:** 18 cm

Tanım: Tabağa ait kaide parçası. Açık kırmızımsı kahverengi hamuru (5 YR 6/3 – Light Reddish Brown), kireç, mineral katkılı, sert dokuludur. Dış ve iç yüzeyi kırmızımsı kahverengi (5 YR 5/3 – Reddish Brown) astarlı, hafif pürüzlü, mattır. Tondosunun tanımlabilen bölümünde konsantrik daire ile yaprak motifi vardır. Çark yapımıdır, iyi fırınlanmıştır.

Katalog Numarası : 32
Çizim/Sıra Numarası : 6/32
Buluntu Numarası : S18.KPZ.YB.PT.120
Buluntu Adı : Amphora
Buluntu Yeri : Kepez
Buluntu Konumu / Kotu : Yerleşme çevresi / yüzey
Buluntu Tarihi : 19.09.2018
Ölçüler : **DÇ:** 5.5 cm

Tanım: Amphora dip parçası. Çok soluk kahverengi hamuru (10 YR 8/2 – Very Pale Brown) yoğun mineral, kireç, taşçık katkılı, sert dokuludur. Dış ve iç yüzeyi hamurunun renginde astarlı, pürüzlü, mattır. Çark yapımıdır, iyi fırınlanmıştır.

Katalog Numarası : 33
Çizim/Sıra Numarası : 6/33
Buluntu Numarası : S10.KPZ.YB.PT.16
Buluntu Adı : Oinophoros
Buluntu Yeri : Kepez
Buluntu Konumu / Kotu : Yerleşme çevresi / yüzey
Buluntu Tarihi : 16.08.2010
Ölçüler : -

Tanım: Oinophorasa ait gövde parçası. Açık kırmızı hamuru (10 R 6/6 - Light Red), mineral, kireç, az mika katkılı, sert dokuludur. Dış ve iç yüzeyi hamurunun renginde, hafif pürüzlü, mattır. Dış yüzeyinde kabartma çiçek motifleri vardır. K

Katalog Numarası : 34
Çizim/Sıra Numarası : 6/34
Buluntu Numarası : S10.KPZ.YB.PT.17
Buluntu Adı : Kalıp / Oinophoros
Buluntu Yeri : Kepez
Buluntu Konumu / Kotu : Yerleşme çevresi / yüzey
Buluntu Tarihi : 30.08.2010

Tanım: Gövde parçası. Çok soluk kahverengi hamuru (10 YR 8/3 - Very Pale Brown), kireç, mineral ve yoğun oranda taşçık katkılı, ince kumlu, sık dokulu, serttir. Her iki yüzeyi hamurunun renginde astarlıdır. Pürüzsüz ve mattır. Matarının çevresini sınırlandıran alanda, birbirini takip eden kabartma nokta bezemelerin negatif yuvaları yer almaktadır. Merkezde yer alan negatif bezeme kırık ve aşınmış olduğu için tam olarak yorumlanamamaktadır. Ancak bitkisel bezemeye ait yaprak motifi olarak yorumlanabilir. İyi fırınlanmıştır.

Kaynakça

- ADAK ADIBELLİ, I., 2006. *Tarsus Geç Roma Seramiği*, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara.
- ADAMSCHECK, B., 1979. *Kenchreai: The Pottery: Eastern Port of Corinth*, Brill.
- AKÇAY, T., 2008. *Olba Nekropolü*, Mersin Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mersin.
- ALANYALI, H.S., 2011. "Side 2010", *ANMED*, 19, ss. 100-112.
- ALANYALI, H.S., 2014. "Side 2013 Yılı Kazı ve Araştırmaları", *ANMED*, 12, ss. 94-108.
- ALANYALI, H.S., 2016. "Side 2015 Yılı Kazı ve Araştırmaları", *ANMED*, 14, ss. 137-147.
- AŞKIN, E.-KURT, M., 2019. "Sidamaria Antik Kenti Üzerine Gözlemler", *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 2 (1), ss. 1-14.
- ATEŞLİER, S., 2006. "Teke Kale'de Bir Mezar", *OLBA* 13, ss. 145-177.
- ATİK, N., 1995. "Die Keramik aus den Südthermen von Perge", *IstMitt-BH*, 40, Verlag Ernst Wasmuth.
- AUTRET, C.-RAUH, N., "Rauh, Roman Amphora Production in Western Rough Cilicia", *Antik Çağda Anadolu'da Zeytinyağı ve Şarap Üretimi, Sempozyum Bildirileri* (06-08 Kasım 2008, Mersin, Türkiye), KAAM, Mersin, pp. 109-122.
- AYDINOĞLU, Ü.- ÖZDEMİR, O., 2018. "Kırsal ve Kent: Yerleşim Formları, Yerleşim Düzenlemesi ve Ekonomik İlişkiler Açısından Bir Değerlendirme, Pisidia ve Yakın Çevresinde Üretim Ticaret ve Ekonomi", *Uluslararası Sempozyum Bildirileri PISIDIA ARAŞTIRMALARI II* 31 Ekim -03 Kasım 2018 Isparta, 108.
- AYDINOĞLU, Ü., 2013. "Paslı: Dağlık Kilikia'da Bir Kırsal Yerleşimin Değişim Süreci", *OLBA XXI*, ss. 71-100.
- AYDINOĞLU, Ü., 2015. "Kaynaklar, Çalışmalar ve Tarihsel Coğrafya Açısından Kanytellis", *Kanytellis/Kanlıdivane Dağlık Kilikia'da Bir Kırsal Yerleşimin Arkeolojisi*, Ed.: Ü. Aydınoglu, ss.11-30.
- BERNS, C., 2003. *Untersuchungen zu den Grabbauten der frühen Kaiserzeit in Kleinasien*, Bonn.
- BİLGİN, M.-KIZILTEPE BİLGİN, P.K.-ÖZDEMİR, E., 2020. "Yüzey Araştırmaları Işığında Sillyon Seramikleri Üzerine Ön Değerlendirmeler", *Yüzey Araştırmaları Işığında Sillyon ve Çevresi, Sillyon Çalışmaları I*, Ed.: M. Taşkıran), Ege Yayınları, İstanbul, ss. 33-90.
- CEYLAN, B., 2009. "Kilikya'da Geç Antik Dönem Kırsal Yerleşimleri: Kanytellis Örneği", *OLBA XVII*, ss. 45-62.
- ÇELGİN, V., 1990. *Termessos Kenti Nekropolleri*, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul.
- ÇELGİN, V., 1992. "Termessos ve Çevresindeki Nekropol ve Epigrafya Araştırmaları: 1975-1991 Yılları Arasında Yapılan Çalışmaların Toplu Sonuçlarına Kısa Bir Bakış", *Antalya Müzesi Etkinlikleri*, Antalya, ss.153-177.
- ÇEVİK, N., 1998. "Yuvarlak Kaya Ostothekleri, Trebenna'da Belgelenen Yeni Bir Mezar Tipi ve Onun Işığında Benzeri Çukurların Yeniden İrdelenmesi", *ADALYA II*, ss. 127-150.
- ÇEVİK, N., 2005. "Trebenna, Tarihi, Arkeolojisi ve Doğası", *ADALYA Ek Yayın Dizisi I*, İstanbul.
- ÇEVİK, N., 2006. "The Social Structure A Reflected Throught The Nekropolis of Trebenna", *III. Uluslararası Lykia Sempozyumu*, Ed.: K. Dörtlük, Antalya, pp.175-208.
- ÇEVİK, N., 2010. "Myra Demre Çevresinde Bulunan antik Yerleşimler", *Arkeolojisinden Doğasına Myra/Demre ve Çevresi*, Ed.: N. Çevik, Antalya, ss. 181-232.

- ÇEVİK, N., 2015. *Lykia*, İstanbul.
- ÇOKAY KEPÇE, S., 2006. “Antalya Karaçalı Nekropolü”, *Adalya Ek Yayın Dizisi 4*, İstanbul.
- ÇÖRTÜK, U., 2007. “Kuzey Karya Akçay (Harpasos) Vadisi Mezar Mimarisi Hakkında Bir Araştırma”, *III.-IV Ulusal Arkeolojik Araştırmalar Sempozyumu, Anadolu/Anatolia Ek Yayın 2*, ss. 37-60.
- DASZEWSKI, W.A.-MAJCHEREK, G.- SZTETYLLO, Z.-ZYCH, I., 1990. “Excavations at Marina alAlamein 1987-1988”, *MDIK*, 46, pp.15-51.
- DASZEWSKI, W.A.-MAJCHEREK, G.- SZTETYLLO, Z.-ZYCH, I., 1995. "Cypriot Sigillata in Marina el-Alamein", *Hellenistic and Roman Pottery in the Eastern Mediterranean – Advances in Scientific Studies, Acts of the II Nieborów Pottery Workshop 18-20 December 1993, Research Center for Mediterranean Archaeology*, Ed.: H. Meyza-J. Mlynarczyk, pp.27-39.
- DİEDERİCHS, C., 1980. “Céramiques Hellénistiques, Romaines et Byzantines”, *Salamine de Chypre IX. Diffusion de Boccard*.
- DUMAN, B., 2018. "The First Evidence of Round Oinophoros Workshop in Late Roman Tripolis", *Rei CretariÆ RomanÆ FaVtorVm Acta 45, Bonn*, pp. 667- 674.
- EİSENMEYER, U., 2003. “Late Roman Pottery in Limyra (Lycia)”, *Les céramiques en Anatolie aux Epoques Hellenistique et Romaine: Actes de la Table Ronde d’Istanbul, 22-24 mai 1996, Varia Anatolica XV*, Ed.: C. Abadie Reynal, ss. 193-196.
- ERGÜRER, H.E., 2012. *Parion Roma Dönemi Seramiği*, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Erzurum.
- FERRAZZOLİ, A.F., 2003. “Instrumentum domesticum. Tipologia dei reperti ceramici e aspetti delle produzioni e della circolazione dei materiali”, *Elaiussa Sebaste II: Un Porto tra Oriente e Occidente*, Ed.: E.E. Schneider, Roma: L’Erma di Bretschneider, pp. 649-661
- FIRAT, N., 1999. *Perge Konut Alanı Keramiği*, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul.
- FIRAT, N., 2000. “So-called ”Cypriote Red Slip Ware” from the habitation area of Perge (Pamphylia)”, *RCRFActa*, 36, pp.35-38.
- FIRAT, N., 2003. “Roman Period Ceramics”, *Die Akropolis von Perge: Survey und Sondagen 1994–1997*, Ed.: H. Abbasoğlu- W. Martini, Philipp von Zabern, pp.123-130.
- FOSS, C., 2002. “Life in City and Country”, *Oxford The Oxford History of Byzantium*, Ed.: C. Mango, ss. 71-95.
- GIUDICE, F.-PAFUMI, S.P.-MALFITANA, D.-SGARLATA, M.-GUZZETTA, G., 1993. “Paphos”, Garrison’s Camp, *RDAC*, pp. 279-327.
- GIUDICE, F.-PAFUMI, S.P.-MALFITANA, D.-BRUNO, G.A. -GUZZETTA, G., 1994. “Paphos”, Garrison’s Camp, *RDAC*, pp. 215-268.
- GIUDICE, F.- OLIVERI, R.A.-PAFUMI, S.P.- PRIVITERA, A.- GIUDICE, E.- MALFITANA, D.- NARBONE, G.-BRUNO, G.A. - GUZZETTA, G.,1996. “Paphos”, Garrison’s Camp, *RDAC*, pp.171-267.
- GIUDICE, F.- GIUDICE, G.- GIUDICE, E.- GUZZETTA, G.- MALFITANA, D.- NARBONE, G.- OLIVERI, R.A.- PRIVITERA, A.-PUPPO, P. RIZZONE, V.G. 1999. “Paphos”, Garrison’s Camp, *RDAC*, pp.279-313.
- GUNNEWEG, J.-PERLMAN, I.- YELLIN, J., 1983. “The Provenience, Typology and Chronology of Eastern Terra Sigillata”, *QEDEM*, 17. Institute of Archaeology, Hebrew University of Jerusalem.
- GÜREL, B., 2016. “Phaselis Batı ve Kuzeybatı Nekropolis’leri”, *Mediterranean Journal of Humanities VI (2)*, ss. 279-297.

Sillyon Terrioryumunda Kepez Yerleşimi: Kentleşme ve Seramik Buluntuları Üzerinden Bir Değerlendirme

- HAYES, J.W., 1967. "Cypriot Sigillata", *RDAC*, pp.65-77.
- HAYES, J.W., 1972. *Late Roman Pottery*, British School at Rome.
- HAYES, J.W., 1985. "Sigillate Orientali", *Atlante delle Forme Ceramiche II. Ceramica Fine Romana nel Bacino Mediterraneo (Tardo Ellenismo e Primo Impero)*. *Enciclopedia dell'arte antica classica e orientale*, Ed.: G. Pugliese Carratelli, Istituto della Enciclopedia italiana, pp. 1-96.
- HAYES, J.W., 1991. *Paphos III: The Hellenistic and Roman Pottery*, Department of Antiquities.
- HAYES, J.W., 1994. "Other Finewares", *Excavations at Sabratha 1948-1951, Vol. II, The Finds. Part 2. The Finewares and Lamps*, Ed.: M. Fulford -R. Tomber, Libyan Department of Antiquities, pp. 119-144.
- HAYES, J.W., 2008. "Roman Pottery. Fine Ware Imports", *Agora, XXXII*, The American School of Classical Studies at Athens.
- HİLD, F.- HELLENKEMPER, H., 1990. "Kilikien und Isaurien", *Tabuli Imperii Byzantini 5*, Wien.
- İŞLER, B., 2010. "Myra ve Çevresinde Bizans Dönemi", *Arkeolojisinden Doğasına Myra/Demre ve Çevresi*, Ed. N. Çevik, ss.233-255.
- İŞLER, B., 2014. "Orta Likya'daki Karabel Yerleşiminde Tarımsal Üretime Yönelik Mimari Bulgular", *Turkish Studies- International Periodical for The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, Volume 9/10*, ss.607-714.
- İŞLER, B., 2019. "Akdeniz Bölgesi'nde Myra (Demre) Antik Kenti Kırsalında Bulunan Bizans Dönemi Sarnıç Bilezikleri", *AHBV Akdeniz Havzası ve Afrika Medeniyetleri Dergisi*, 1(1), ss. 11-22.
- JACKSON, M.-ZELLE, M.-VANDEPUT, L.-KÖSE, V., 2012. "Primary Evidence for Late Roman D Ware Production in Southern Asia Minor: A Challenge 'To Cypriot Red Slip Ware'", *AnatSt*, 62, pp. 89-114.
- JONES, F.F., 1950. "The Pottery", *Excavations at Gözli Kule, Tarsus. The Hellenistic and Roman Periods*, Ed. H. Goldman, Princeton University Press, pp. 149-296.
- KENKEL, F., 2007. "Cypriot Red Slip Ware and Its Derivatives from Pednelissos", *Akdeniz ve Çevresindeki Arkeolojik Kazılarda Ele Geçen Geç Antik ve Ortaçağ Seramiği ve Mimari Seramiği, Byzas*, 7, Ed.: B. Böhlendorf Arslan-A. O. Uysal- J. Witte Orr, Ege Yayınları, pp. 131-146.
- KENRICK, P.M., 1981. "Fine Ware of Hellenistic and Roman Periods", *The River Qoueiq, Northern Syria, and its Catchment. Studies Arising from the Tell Rifa'at Survey 1977- 79*, Ed.: J. Matthers, *BAR International Series* 98, pp.439-458.
- KENRICK, P.M., 1985. *Sidi Khrebish*. Excavations at Sidi Khrebish Benghazi (Berenice) III (1): The Fine Pottery, Libya Antiqua, V. Department of Antiquities.
- KENYON, K.M., 1957. "Terra Sigillata", *Samaria-Sebaste 3: The Objects from Samaria*, Ed.: J.W. Crowfoot-G.M. Crowfoot -K.M. Kenyon, Palestine Exploration Fund, pp. 281-306.
- KIZGUT, İ.- AKALIN, E., 2010. "Beydağları Yüzev Araştırmaları 2009: Mnara", *ANMED Anadolu Akdenizi Arkeoloji Haberleri* 8, ss. 115-118.
- KOCH, G., 2001. *Roma İmparatorluk Dönemi Lahitleri*, çev. Z. İlkelen, İstanbul.
- KOLB, F., 1991. "Kyaneai 1989. Vorbericht über Feldforschungen im Yavu-Bergland bei Kaş", *İstanbul Mitteilungen* 41, pp. 187-264.
- KONECNY, A., 1997. *Hellenistische Turmgehöfte in Zentral-und Ostlykien*, Wien.
- KUPPER, M., 1995. "Landliche Siedlungplatze in Sillyon", *Lykia II*, pp. 62-69.
- KUPPER, M., 1996a. "Sillyon Vorbericht über die Arbeiten 1995", *Archäologischer Anzeiger*, pp. 259-268.

- KUPPER, M., 1997a. “Landliche Siedlungsstrukturen in Pamphylien am Beispiel Sillyon”, *ADALYA II*, pp. 97-116.
- KUPPER, M., 1997b. “Sillyon Research Work 1995”, *Araştırma Sonuçları Toplantısı*, 14/2, pp.451-462.
- KUPPER, M., 1998. “Sillyon, Beriht Über Die Arbeiten 1996”, *Araştırma Sonuçları Toplantısı* 16/2, pp. 474-496.
- KÜRKCÜ, M., 2015a. “Ariassos ve Kremna’da Gözlemlenen Su Sistemleri ve Sarnıçlar Hakkında Bir Değerlendirme”. *MJH V/1*, ss. 301-311.
- KÜRKCÜ, M., 2015b. “Güney/Güneybatı Pisidia Sarnıçlarına Bir Örnek: Sia Çifte Sarnıcı”. *Cedrus III*, ss. 119-128.
- LANDGRAF, J., 1980. “Keisan’s Byzantine Pottery”, *Tell Keisan (1971-1976): une cité phénicienne en Galilée*, Ed.: J. Briend -J. B. Humbert, Vandenhoeck Ruprech, pp. 51-99.
- LIBANIAUS Orationus 47.4, 11. *Antioch as a Centre of Hellenic Culture as Observed by Libanius*, Kullanılan Metin ve Çeviri: A. F. Norman, Liverpool, 200.
- LUND, J., 1995. “A Fresh Look at the Roman Fine Wares from the Danish Excavations at Hama, Syria”, *Hellenistic and Roman Pottery in the Eastern Mediterranean – Advances in Scientific Studies, Acts of the II Nieborów Pottery Workshop 18-20 December 1993*, Ed.: H. Meyza-J. Mlynarczyk, Research Center for Mediterranean Archaeology, pp. 135-161.
- LUND, J., 1997. “The Distribution of Cypriot Sigillata as Evidence of Sea-trade involving Cyprus”, *Res maritimae: Cyprus and the eastern Mediterranean from prehistory to late antiquity: proceedings of the Second International Symposium “Cities on the Sea”, Nicosia, Cyprus, October 18-22, 1994*, Ed.: S. Swiny- R. L. Hohlfelder- H. Wylde-Swiny, Scholars Press, pp.201-215.
- MACHATSCHEK, A., 1974. “Die Grabtempel von Dösene im Rauhen Kilikien”, *Arif Müfid Mansel’e Armağan*, Ed.: E. Akurgal - B. Alkim, Ankara, ss. 251-261.
- MAGNESS, J., 1992. “Late Roman and Byzantine Pottery, Preliminary Report, 1990”, *Caesarea Papers: Straton’s Tower, Herod’s Harbour, and Roman and Byzantine Caesarea*, Ed.: R. L. Vann, Journal of Roman Archaeology, pp.129-153.
- MCCLELLAN, M.C.- RAUTMN, M.L., “1994. The 1991–1993 Field Seasons at KalavassosKopetra”, *RDAC*, ss. 289-308.
- MEYZA, H., 2007. *NEA Paphos V: Cypriot Red Slip Ware. Studies on a Late Roman Levantine Fine Ware*, Archeobooks.
- MILLER, M., 1993. “Archäologische Befunde im Umland von Kyaneai. Festung, Tempel, Gehöfte, Kirchen”, *Lykische Studien I, Die Siedlungs Kammer von Kyaneai*, Ed.: F. Kolb, pp.57-85.
- MILLER, M., 1995. “Gehöfte auf dem Gebiet von Kyaneai”, *Lykische Studien 2. Forschungen auf dem Gebiet der Polis Kyaneai in Zentrallykien: Bericht über die Kampagne*, Ed.: F. Kolb, Asia Minor Studien 18, Bonn, pp. 69-92.
- NAHSHONÍ, P., 1999. “A Byzantine site in the Migdal Neighbourhood, Ashqelon”, *Atiqot*, 37, pp. 99-111.
- ORANSOY, B.S.A., 2012. “Side 2009-2011 Yılı Kazılarında Ele Geçen Doğu Sigillatası D (Kıbrıs Sigillatası) Seramikleri”, *Anadolu/Anatolia* 28, ss.109-138.
- ÖZ, C., 2020, *Myra ve Andriake Geç Roma Dönemi Seramikleri (Late Roman Pottery from Andriake and Myra)*, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Antalya.
- ÖZDİLEK, B., 2018. “Andriake Limanından Ele Geçen DSD Grubu/Kıbrıs Sigillataları Işığında Lykia’nın Doğu Akdeniz ile Deniz Ticareti”, *Phaselis, IV*, ss. 55-77.
- ÖZDİZBAY, A.-DİNÇER, İ., 2016. “Dağlık Kilikia Yerleşim Tarihi ve Kırsal Yerleşmeler Araştırması 2015”, *ANMED Anadolu Akdenizi Arkeoloji Haberleri* 14, 206, ss. 196-205.

Sillyon Terrioryumunda Kepez Yerleşimi: Kentleşme ve Seramik Buluntuları Üzerinden Bir Değerlendirme

- ÖZER, E., 2012. “2010 Yılı Sillyon Antik Kenti ve Çevresi Yüzey Araştırması”, *Araştırma Sonuçları Toplantısı 29/3*, ss. 33-48.
- ÖZER, E., 2017. “Sillyon Nekropolisi Ön Değerlendirmesi”, *Havva İşkan’a Armağan LYKIARHISSA*, Ed.: E. DüNDAR-Ş. AKTAŞ-M. KOÇAK- S. ERKOÇ, İstanbul, ss. 612-628.
- ÖZER, E.-TAŞKIRAN, M., 2010a. “Sillyon Antik Kenti ve Çevresi Yüzey Araştırması 2009”, *ANMED Anadolu Akdenizi Arkeoloji Haberleri 8*, ss.165-169.
- ÖZER, E.-TAŞKIRAN, M., 2010b. “2009 Yılı Sillyon Antik Kenti ve Çevresi Yüzey Araştırması”, *Araştırma Sonuçları Toplantısı 28/2*, ss. 279-296.
- POBLOME, J.-DEGRYSE, P.-COTTICA, D.- FIRAT, N., 2001. “A New Early Byzantine Production Centre in Western Asia Minor. A Petrographical and Geochemical Study of Red Slip Ware From Hierapolis, Perge and Sagalassos”, *RCRFACTA*, 37, pp. 119–126.
- POBLOME, J.-FIRAT, N., 2011. “Late Roman D. A Matter of Open(ing) or Closed Horizons?”, *LRFW 1. Late Roman Fine Wares. Solving problems of typology and chronology: A review of the evidence, debate and new contexts*, Ed.: M. Cau- P. Reynolds-M. Bonifay, Archaeopress, pp. 49-56.
- RILEY, J.A., 1975. “The Pottery from the First Session of Excavations in the Caesarea Hippodrome”, *BASOR*, 218, pp. 25-63.
- SACKETT, L.H., 1992. “The Roman Pottery”, *Knossos from Greek City to Roman Colony. Excavations at the Unexplored Mansion II. BSA, Suppl. 21*, Ed.: L. H. Sackett, pp. 147-256.
- SCHULER, C., 1998. *Ländliche Siedlungen und Gemeinden im Hellenistischen und römischen Kleinasien*, München.
- SION, O., 1997. “Mishor Adummim (Khirbet Handoma)”, *Atiqot*, 32, pp.149-158.
- SLANE, K.W., 1989. “Corinthian Ceramic imports: the Changing Pattern of Provincial Trade in the First and Second Centuries”, *The Greeks Renaissance in the Roman Empire. Papers from the Tenth British Museum Classical*, Ed.: A.D. S. Walker-A. Cameron, Oxford University Press, pp. 219-225.
- STEPANSKY, Y., 1999. “Two Mausolea on the Fringes of the Roman-Period Cemetery of Tiberias”, *Atiqot*, 37, pp. 73-90.
- ŞAHİN, H., 2007. “Doğu Dağlık Kilikia: Polis-Khora İlişkileri Üzerine İlk Düşünceler”, *Colloquium Anatolicum VI*, ss. 115-179.
- TALLOEN, P.-POBLOME, J., 2005. “What were they thinking of? Relief decorated pottery from Sagalassos. A cognitive approach, Mélanges de l’Ecole française de Rome”, *Antiquité 117.1*, pp. 55-81.
- TAŞKIRAN, M.- BACANLI, Ü.G., 2022. “An Assessment on the Water Supply System of Sillyon Ancient City”, *Mediterranean Journal of Humanities XII*, ss. 143-163.
- TAŞKIRAN, M., 2017. *Sillyon Savunma Sistemi ve Pamphylia Bölgesindeki Konumu*, Pamukkale Üniversitesi, Arkeoloji Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Denizli.
- TAŞKIRAN, M., 2019. “2018 Yılı Sillyon ve Teritoryumu Yüzey Araştırması”, *Araştırma Sonuçları Toplantısı 37/3*, ss. 41-61.
- TAŞKIRAN, M., 2020. “Pamphylia Ovasında Bir Savunma Kenti: Sillyon”, *Yüzey Araştırmaları Işığında Sillyon ve Çevresi. Sillyon Çalışmaları I*, Ed.: M. Taşkiran, İstanbul, ss. 1-31.
- TAŞKIRAN, M., 2021. *Pamphylia’nın Mağrur Kenti/The Lofty City of Pamphylia SILLYON (Karahisar-ı Teke Kalesi). Başlangıçtan Günümüze Bir Kent Panoraması/An Urban Panorama From The Begining To The Present. Sillyon Çalışmaları II/Sillyonian Studies II*, İstanbul.
- TEKOCAK, M., 2006. *Kelenderis Roma Çağı Seramiği*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Konya.
- TEKOCAK, M., 2007. “Kelenderis Aşağı Şehir Sondajında Bulunan Kıbrıs Kırmızı Astarlı (Geç Roma D) Kapları”, *İDOL*, 33, ss. 16-25.

- TEKOC AK, M., 2009. "African and Cypriot Red slip wares from Kelenderis", Proceedings of the 12th Symposium on Mediterranean Archaeology (SOMA): Famagusta, North Cyprus, 5-8 March 2008, Ed.: H. Ö nüz, BAR International Series, pp. 132-142.
- THEODORET, Historia. 17.3. Kullanılan Metin ve Çeviriler: <http://www.documentacatholicaomnia.eu>
- TOMAY, B., 2015. *Apollonia Ad Rhyndacum Nekropolü*, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Bursa.
- USTINOVA, Y.-NAHSHONİ, P., 1994. "Salvage Excavation in Ramat Nof, Be'er Sheva", *Atiqot*, 25, pp.157-177.
- UYGUN, Ç., 2011, *Patara IV.2. Tepecik Kırmızı Astarlı Seramikleri* (İ.Ö. 2. yy – İ.S. 4. yy), Ege Yayınları.
- VANDEPUT, L., 2009, "Late Antiquity in the Taurus Mountains Remains in Pednelissos and its Territory", *Colloquium Anatolicum* 8, pp. 23-44.
- VANDEPUT, L.-KÖSE, V., 2008. "Pisidia survey project 2008: research in the territory of Pednelissos", *Anatolian Archaeology* 14, pp. 32-33.
- VANDEPUT, L.-KÖSE, V., 2009. "Pisidia Survey Project 2007: Remains in the territory of Pednelissos", *Araştırma Sonuçları Toplantısı* 26/3, ss. 45-58.
- VANDEPUT, L.-KÖSE, V., 2010. "Pisidia Survey Project: Surveys in the territorum of Pednelissos", *Araştırma Sonuçları Toplantısı* 27/2, ss. 179-194.
- VANDEPUT, L.-KÖSE, V.-JACKSON, M., 2011. "Pisidia Survey Project 2009: Research in the Territory of Pednelissos", *Araştırma Sonuçları Toplantısı* 28/3, ss. 75- 90.
- VANDEPUT, L.-KÖSE, V.-JACKSON, M., 2012. "Results of the 2010 Pisidia Survey Project Fieldwork in the Territory Of Pednelissos", *Araştırma Sonuçları Toplantısı* 29/3, ss. 269-292.
- VANDEPUT, L.-KÖSE, V., 2013. "Survey in the Taurus Mountain: Methodologies of the Psidia Survey Project", *Field Method's and Post-Excavation Techniques in Late Antique Archaeology*, Ed.: L. Lavan-M. Mulryan, Brill, pp. 205-248.
- VANHAVERBEKE, H., 2007. "Sagalassos Kırsal Bölgeden Bir Görüntü", *I. Burdur Sempozyumu Bildiriler, Cilt 1*, Ed.: G. Yıldız, ss. 671-676.
- VANHAVERBEKE, H.- WAELKENS, M., "The Chora of Sagalassos. The Evolution of the Settlement Pattern from Prehistoric until Recent Times", *Studies in Eastern Mediterranean Archaeology, SEMA* 5, Turnhout, 2003.
- VAPUR, Ö., 2001. "Roma Dönemi'nde Kırmızı Astarlı Bir Seramik Geleneği", *I. Uluslararası Eskişehir Pişmiş Toprak Sempozyumu Bildiriler Kitabı* (5 Ağustos-5 Eylül) Eskişehir Tepebaşı Belediyesi, ss. 16-22.
- WAAGE, F.O. 1948. "Hellenistic and Roman Tableware of Nort Syria", *Antioch on the Orontes IV. 1: Ceramic and Islamic Coins*, Ed.: F. O. Waage, Princeton University Press, pp. 1-60.
- WARD PERKINS, J.B. 2000. "Land, Labour and Settlement", *Cambridge Ancient History XIV, Late Antiquity: Empire and Successors, A.D. 425-600*, Ed.: A.K. Cameron- P. Garnsey, Cambridge, ss.315-345.
- WILLIAMS, C., 1989. *The Roman and Early Byzantine Pottery*, Pontifical Institute of Mediaeval Studies.
- WİTTAKER, C.R.- GARNSEY, P., 1998. "Rural Life in the Later Empire", *Cambridge Ancient History XIII, The Late Empire, AD 337-425*, Ed: A.K. Cameron- P. Garnsey, Cambridge, ss. 277-311.
- YENER MARKSTEINER, B., 2020. "Studien zum kaiserzeitlichen Tafelgeschirr aus Limyra. Forschungen in Limyra, 8", *Verlag der österreichischen Akademie der Wissenschaften*.

Silyon Territoryumunda Kepez Yerleşimi: Kentleşme ve Seramik Buluntuları Üzerinden Bir Değerlendirme

---

YILDIZ, V., 2006. *Tarsus Cumhuriyet Alanı Kazısında Bulunan Doğu Sigillataları A Grubu Seramikleri*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya.

YILDIZ, V. 2019. “Soli Pompeiopolis Sütunlu Caddesi’nde Bulunan Doğu Sigillatası D Grubu Seramikleri”, *Selçuk Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 42, ss. 245-274.

YILMAZ, Z., 2008. “Die Keramik der späthellenistischen, kaiserzeitlichen, spätantiken und frühbyzantinischen Epochen (Ende 2. Jh. v. - 7. Jh. n. Chr.)”, *Lykische Studien 8: Keramik, Münzen, Kirchen und Wirtschaftskomplexe des zentrallykischen Yavu-Berglandes (Gebiet von Kyaneai)*. *Tübinger Althistorische Studien 4*, Ed.: F. Kolb, pp.105-171.

ZOROĞLU, L., 1986. “Samsat’da Bulunan Doğu Sigillitaları, İlk Rapor”, *Selçuk Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 3, ss.61-100.

ZOROĞLU, L., 2003. “Doğu Sigillataların İmalat Yerleri ve Dağılım Sorunu”, *Les Ceramiques en Anatolia Aux Epoques Hellenistique Et Romaine. Varia Anatolica, XV*, Ed.: C. Abadie Reynal, pp.121-123.

Görseller Listesi

Figür 1: W. M Calder-G. Bean Roma Yol Haritası üzerinden çizilen Anadolu Haritası ve Sillyon ile Kepez'in gösterimi

Silyon Territoryumunda Kepez Yerleşimi: Kentleşme ve Seramik Buluntuları Üzerinden Bir Değerlendirme

Figür 2: Pamphylia Fiziki Haritası

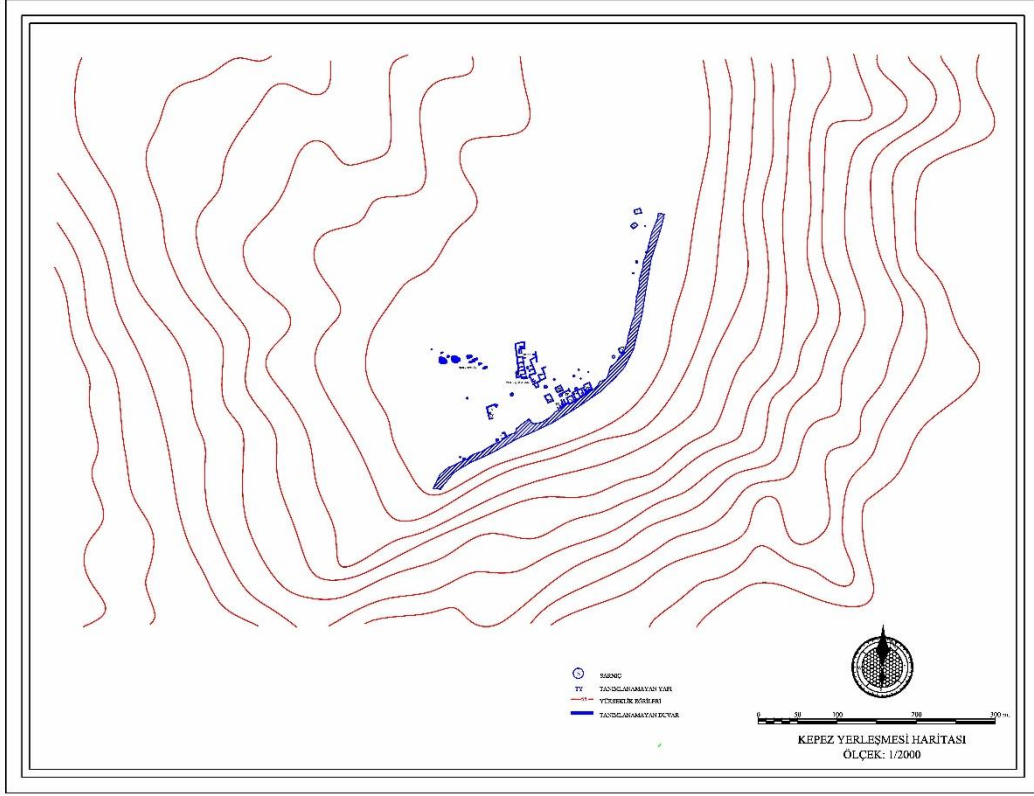

Figür 3: Kepez Yerleşiminden Silyon'un Görünümü

Figür 4: Kepez Yerleşiminin Planı

Figür 5: Kepez Yerleşiminin Havadan Görünümü

Sillyon Territorysunda Kepez Yerleşimi: Kentleşme ve Seramik Buluntuları Üzerinden Bir Değerlendirme

Figür 6: Merkez Kompleksin Giriş Bölümü, Güneyden

Figür 7: Yerleşime Bulunan İşliklerden Bir Örnek

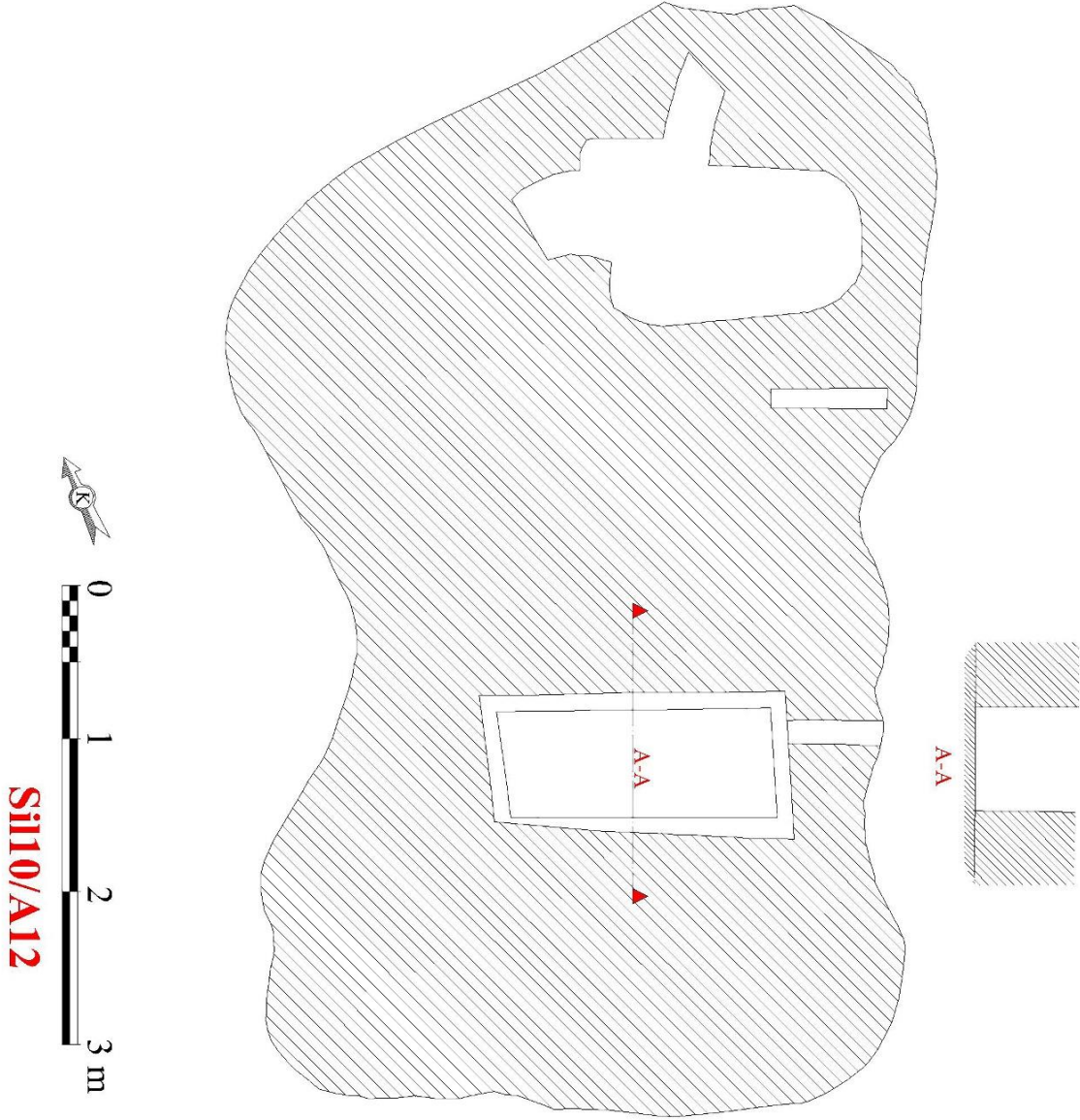

Figür 8: Yerleşimde bulunan Bir Mezar Örneği

Figür 9: Kepez Nekropolis Alanından Bulunan Kayaya Oyulmuş Mezar Örneği Çizimi

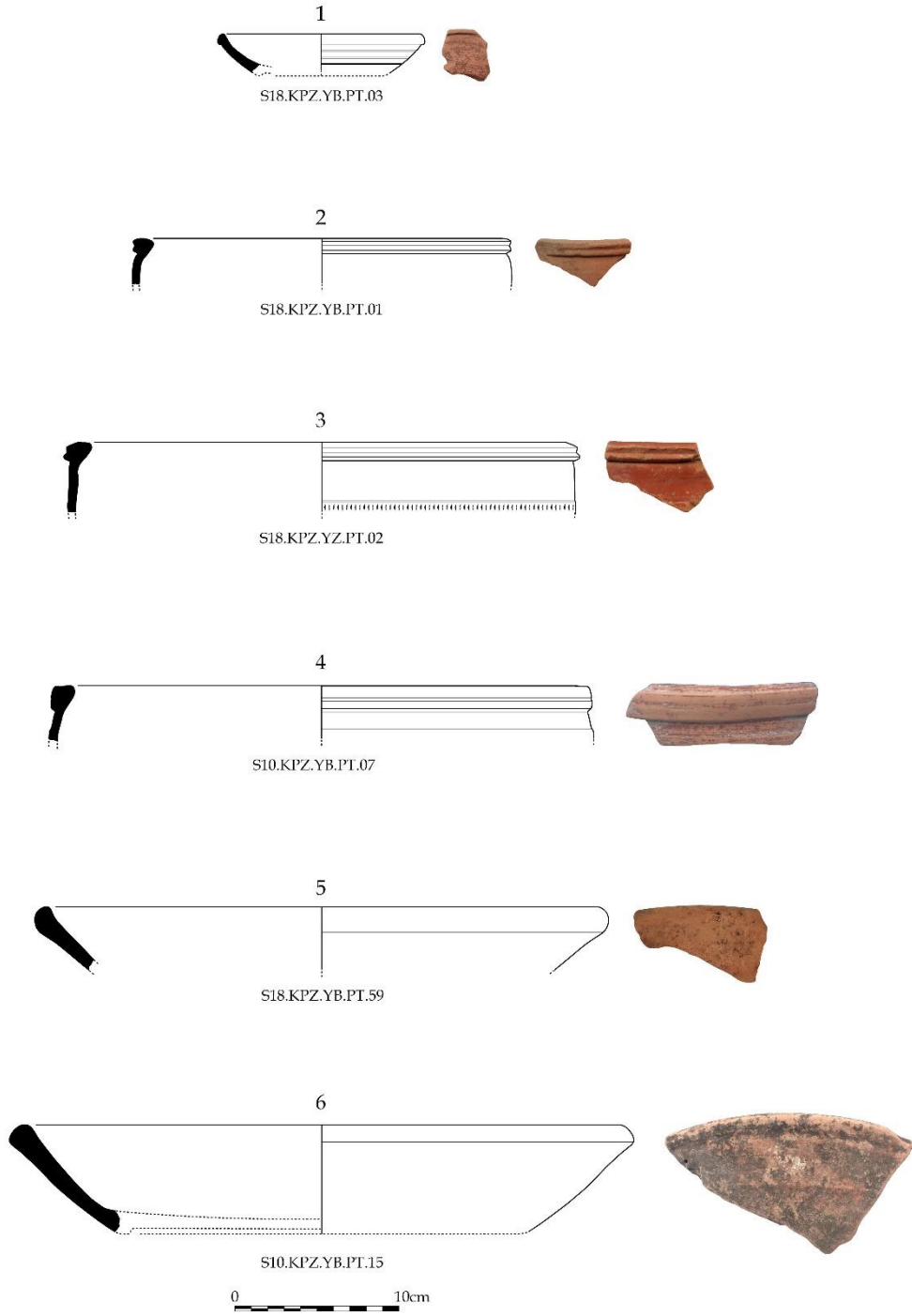
Figür 10: Ana Kent Sillyon'dan Kepez Yerleşimin Konumladığı Tepenin Görünümü

Çizim 1: 1 DSD Hayes F10; 2-3 Hayes F40; 4 Hayes F 41; 5-6 Geç Roma D Hayes F1

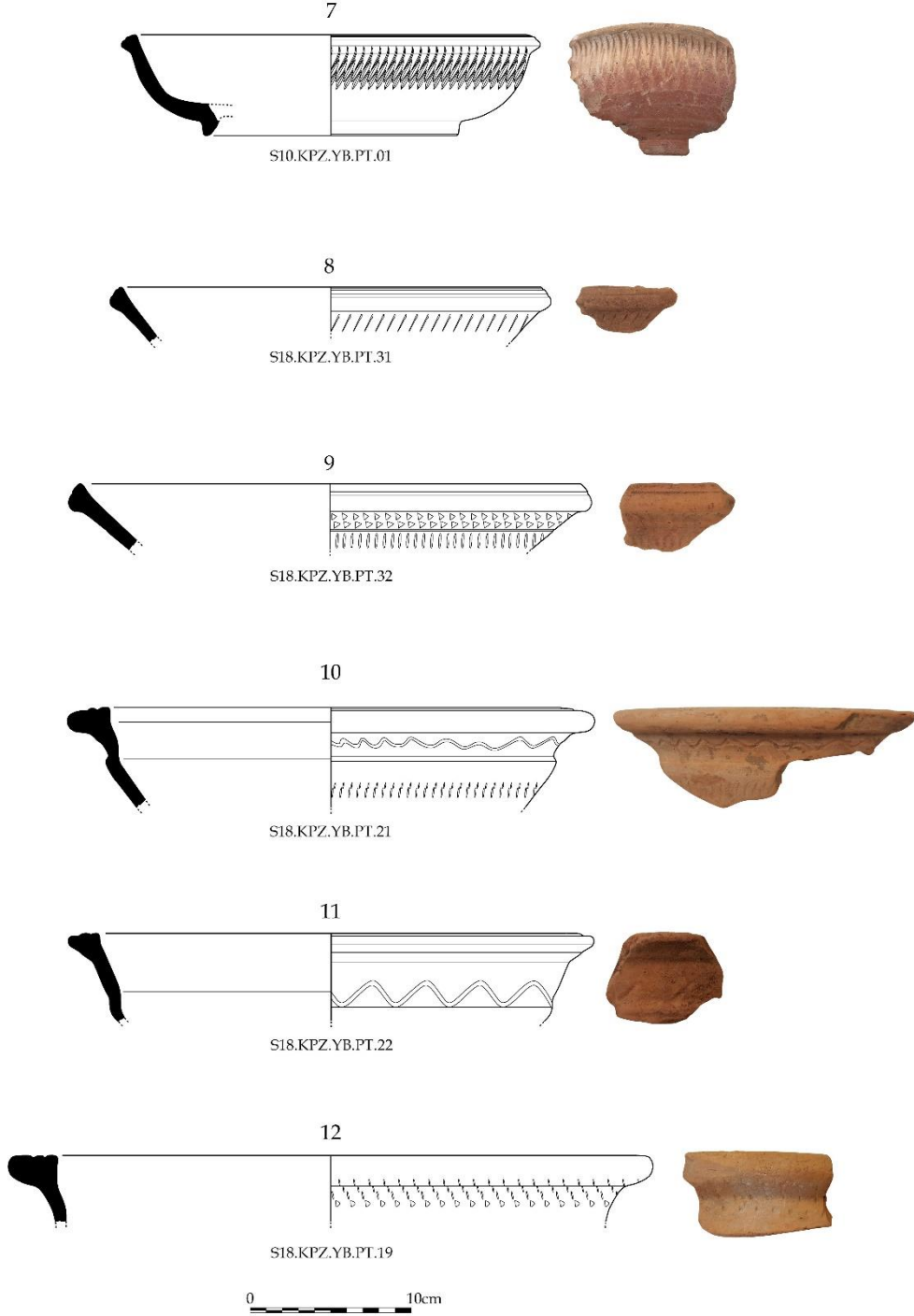

Silyon Territoryumunda Kepez Yerleşimi: Kentleşme ve Seramik Buluntuları Üzerinden Bir Değerlendirme

Çizim 1: 1 DSD Hayes F10; 2-3 Hayes F40; 4 Hayes F41; 5-6 Geç Roma D Hayes F1

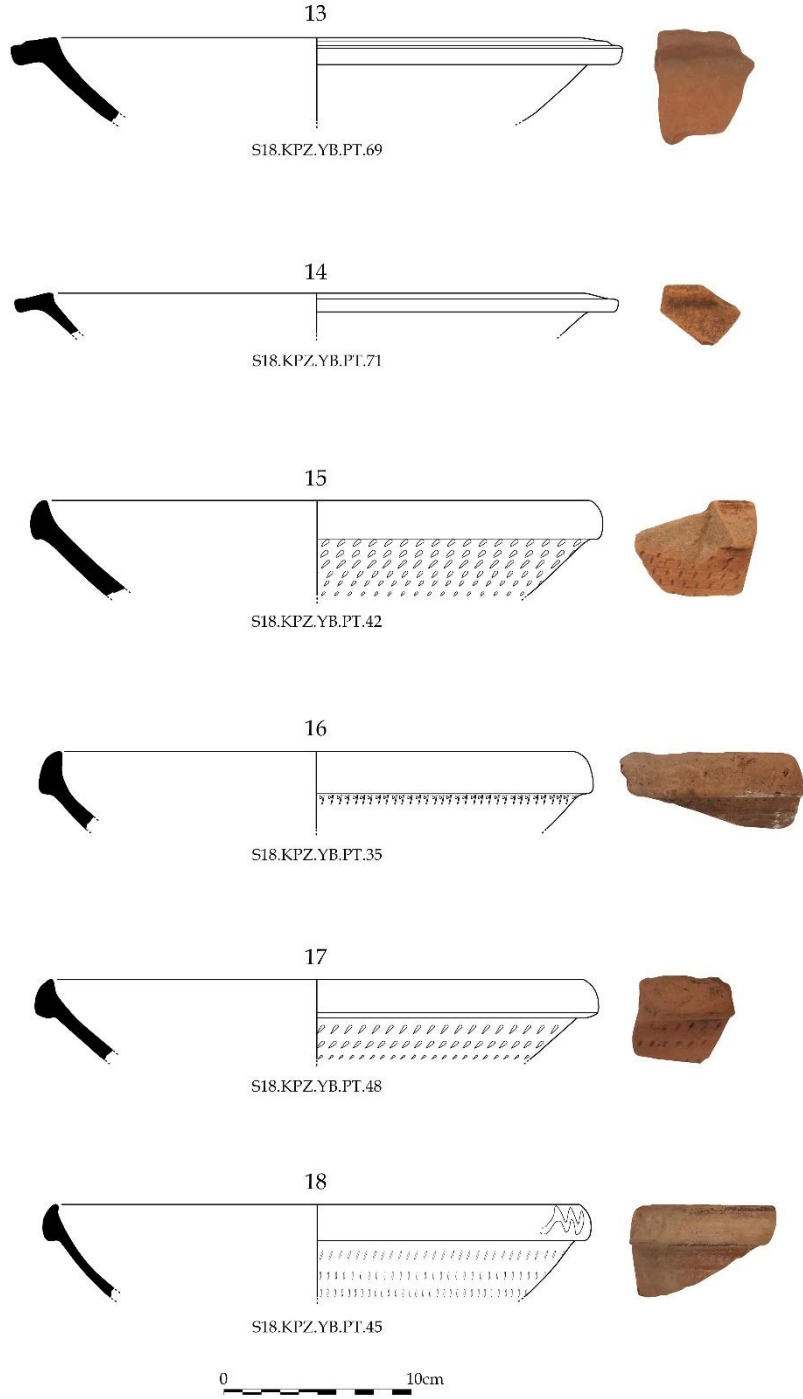
Çizim 2: 7-9 Geç Roma D Hayes F2; 10-12 Geç Roma D Hayes F7

Çizim 2: 7-9 Geç Roma D Hayes F2; 10-12 Geç Roma D Hayes F7

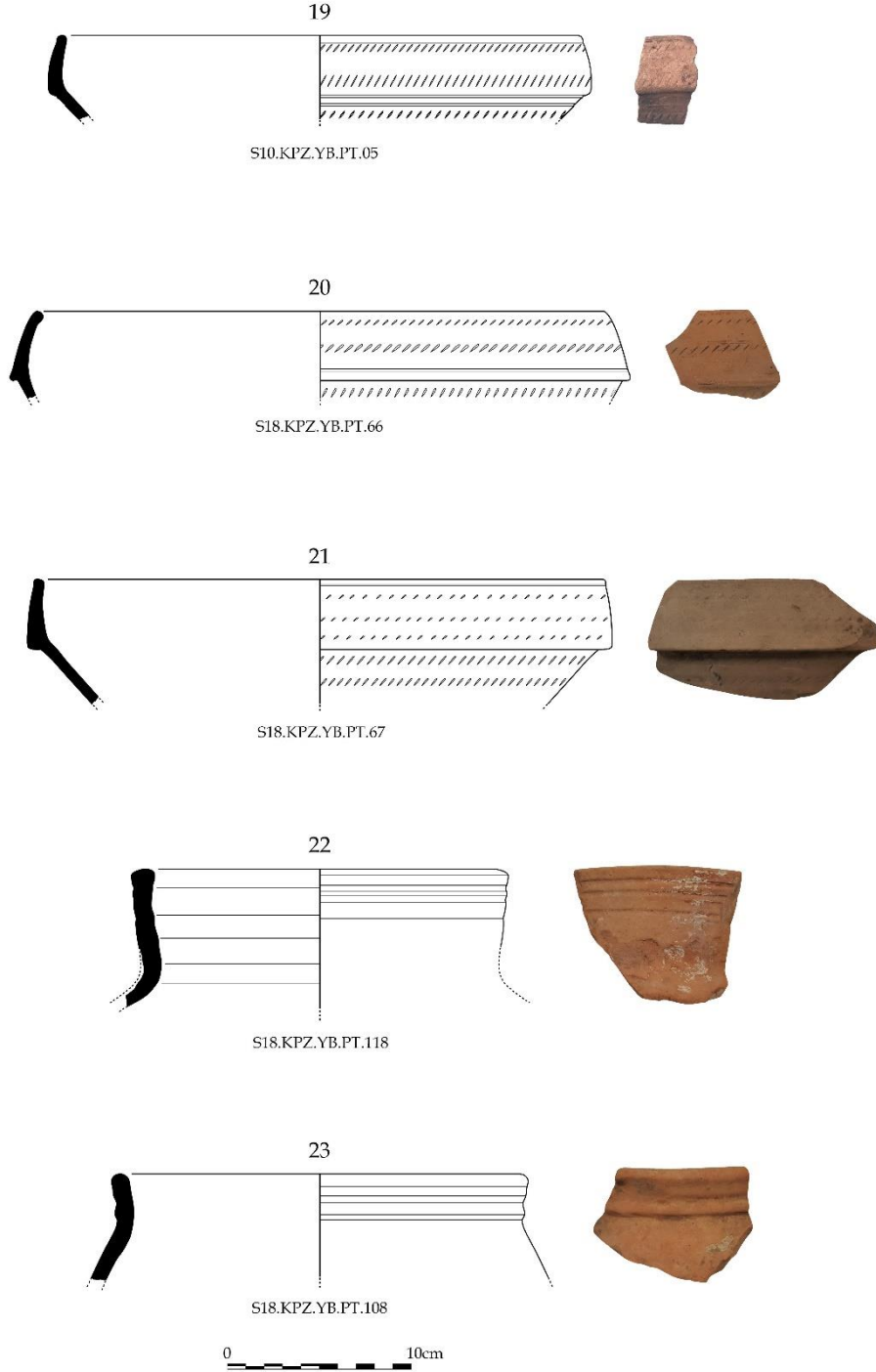
Sillyon Territoryumunda Kepez Yerleşimi: Kentleşme ve Seramik Buluntuları Üzerinden Bir Değerlendirme

Çizim 3: 13-14 Geç Roma D Hayes F8; 15-18 Geç Roma D Hayes F9

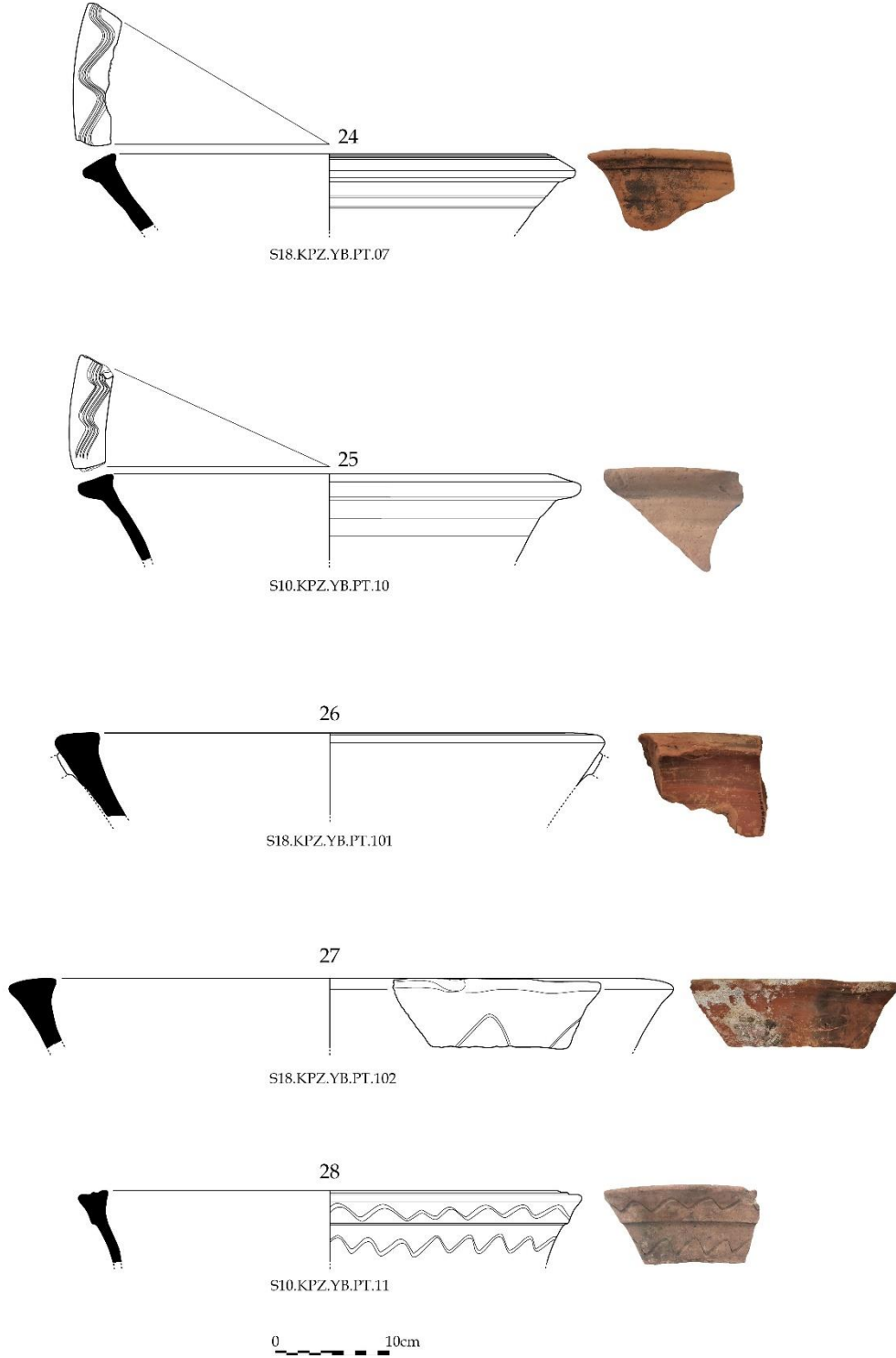
Çizim 3: 13-14 Geç Roma D Hayes F8; 15-18 Geç Roma D Hayes F9

Çizim 4: 19-21 Geç Roma D F9 Çeşitlemesi; 22-23 Geç Roma D Hayes F12

Çizim 4: 19-21 Geç Roma D F9 Çeşitlemesi; 22-23 Geç Roma D Hayes F12

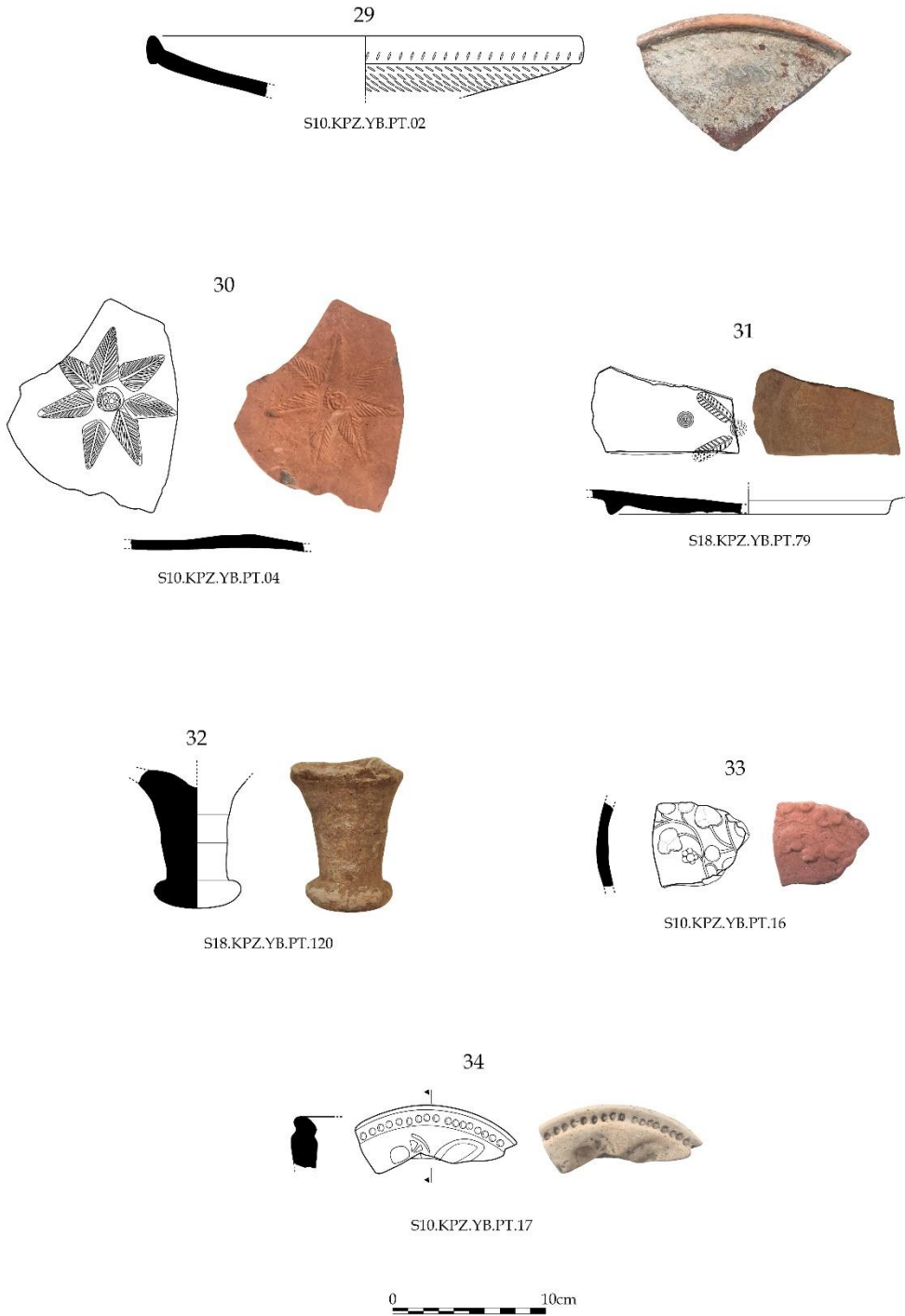
Çizim 5: 24-28 Lekane

Çizim 5: 24-28 Lekane

Çizim 6: 29-31 ARSW; 32 Amphora; 33 Oinophoros; 34 Kalıp Parçası

Çizim 6: 29-31 ARSW; 32 Amphora; 33 Oinophoros; 34 Kalıp Parçası